

Са благословом
Архиепископа пећког
Митрополита београдско-карловачког
и Патријарха српског
Господина ИРИНЕЈА

Уређивачки одбор:

Митрополит црногорско-приморски
Амфилохије (*ћредседник*)

Епископ умировљени захумско-херцеговачки
Атанасије

Протојереј-ставрофор Владимир Вукашиновић

Монах Давид Перовић

Градимиp Станић

Зоран Вучић

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ
ПАВЛЕ

ОПШТИ ТИПИК ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

КЊИГА ШЕСТА

ИЗДАВАЧКИ ФОНД СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
АРХИЕПИСКОПИЈЕ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКЕ

Београд
2010

РЕЧ УЗ ОВО ИЗДАЊЕ

Књига нашег претходника, блаженог спомена, Патријарха Павла – *Општи типик преко целе године*, настајала је током његовог вишедеценијског преданог учествовања у богослужбеном животу наше Цркве.

Од самих почетака његовог урастања у освештани поредак молитвеног живота Цркве Божије, патријарха Павла је красила љубав према богослужбеном поретку и ревност у његовом усвајању и примењивању у свакодневном животу.

Плод те љубави и такве ревности су и странице које су пред вама. Оне изворно нису писане са циљем да једног дана буду објављене као књига. Њихова основна намена била је да олакшају младом богослову, а потом монаху и свештенику, сналажење у сложеним структурама нашег богослужења. Павлова потоња просветна и архипастирска служба пробудиле су у њему, како и сам каже у свом *Уводном слову* ове књиге, решеност да ове забелешке једног дана преточи у помоћни уџбеник за духовне школе и практичан приручник за певнице наших манастирских и парохијских храмова.

Тешке и оскудне године које су за нама спречиле су га у томе. Сматрао је, скроман и састрадалан са својим народом какав је увек био, да време и снагу, као и материјална средства, треба усмеравати на друге, тада, претежније ствари.

Када су се прилике у нашој земљи, колико – толико смириле благословио је да се ове странице, коначно, објаве. Данас су оне угледале светло дана као шести том првога кола *Сабраних дела Патријарха Павла*.

Надамо се да ће сви они који се овом књигом буду служили, поред упознавања богослужбеног поретка које нам у њој доноси Патријарх Павле, из ње усвајати и *љубав и ревност* према светом богослужењу Троједином Богу које је, целог живота, њен аутор неговао.

На дан Св. Цара Константина
и Царице Јелене, 2010. године

Патријарх српски
†ИРИНЕЈ

УВОДНО СЛОВО

Као ђаку Сарајевске богословије постала ми је блиска мисао о томе колико на духовни живот верних утиче молитвено и лепо појање.

Током боравка у манастиру, прво као послушник, а потом као монах, приметио сам да у нашим манастирима недостају посебно богослужбени Типици из којих би монаси лакше и једноставније научили поредак богослужења. Упокојењем старијих монаха, изванредних зналаца богослужбеног благољепија и појања за певницом, а уз то непознавање Типика, условило је „осиромашење” богослужења. Слично, ако не и горе, прилике су биле и у сеоским храмовима.

Ово ме је подстакло, да за своје потребе бележим у свесци општа свакодневна богослужбена правила, без намере да она једном буду објављена као књига.

Садржај појединих поглавља Типика се временом неминовно проширивао, те се и број страница „свеске” у којој сам богослужбена правила бележио, током година повећавао. Овоме је свакако допринело и служење редовног и потпуног богослужбеног круга у манастиру. Своја појачка искуства за певницом често сам проверавао и допуњавао користећи *Велики типик* Руске православне цркве, Маркове главе и упутства из Октоиха, Минеја, Триода и других богослужбених књига, и пажљивим слушањем савета старијих монаха.

Касније, као наставник Богословије у Призрену, па потом као епископ рашко-призренски, упућујући ђаке Богословије на богослужбени поредак, увидео сам неопходност постојања приручног Типика саображеног њиховим потребама. Свакодневно сам се са чредним појцима, после Вечерње, упознавао са поретком сутрашње Јутрење, а на крају

Јутрење са поретком Вечерње тога дана. Овакво искуство умногоме је убрзало моју намеру да ову „свеску” приредим као приручник за ђаке Богословије, свестан да би приручник ове врсте свакако могао послужити и манастирима и парохијским храмовима. Поготово, ако у тим храмовима нема других Типика.

У међувремену, Свети архијерејски синод је 1984. године објавио четврто исправљено и допуњено издање *Великог типика* протојереја Василија Николајевића. У предговору овог издања Типика сам написао:

„Од рата наоვაмо, како у црквама и манастирима, тако и код појединаца и богослова, осећа се велика потреба за приручном књигом црквених богослужбених правила – Типиком, јер више од 40 година таква књига није издавана, а сем тога, у многим крајевима је за време рата уништена. Да би ову потребу задовољио, Свети архијерејски синод је још пре неколико година одлучио да се пресликавањем штампа Николајевићев Типик. Све до сада су вршени претходни послови око новог издања, и, ево, најзад књига излази из штампе.” После објављивања ове књиге моје белешке, мислио сам, нису биле неопходне. Међутим Николајевићев Типик је давно распродат, а Бог зна када ће следеће издање бити штампано.

Сазнавши за моју свеску, монаси манастира Острога изразили су жељу да текст прекуцају, припреме за штампу и објаве као књигу. Мишљења сам био да у годинама рата и других несрећа и недаћа које снађоше нашу Цркву и наш народ, има важнијих потреба од објављивања овог рукописа. Неопходније је било да се новац намењен за штампање Типика искористи за друге важније потребе.

Када су се прилике колико-толико смириле, почетком овога века, на тражење монаха манастира Ковиља, који су у међувремену сазнали за овај рукопис, сагласио сам се да се може приступити штампању мог рукописа Типика. При том, нисмо имали намеру да његова употреба по храмовима

замени постојеће црквене Типике. Објављивањем ове књиге желим само да помогнем појцима у бољем сналажењу за певницом у току богослужења.

Издавачки фонд Архиепископије београдско-карловачке изразио је жељу да објави овај рукопис, на чему благодарим Уређивачком одбору. Предајем га издавачу с надом да ће ово моје сочињеније бити од користи појцима за певницама, да они не само лепим него и правилним појањем узносе славу и хвалу Богу нашем и Цару нашем, Коме јединоме оне и припадају.

Васкрс 2003.

Патријарх српски
†ПАВЛЕ

ОПШТЕ ПРИМЕДБЕ

- Три су главне свакодневне црквене службе:
– Вечерња (с њом се спајају Девети час и Повечерје),
– Јутрења (с њом се спајају Полуноћница и Први час), и
– Литургија (пре ње се служи Трећи и Шести час).¹

• Типик разликује свете са Малим славословљем, са Великим славословљем, Входом, Полијелејем, Бденијем, 12 великих Господњих и Богородичних празника, и Васкрсом који није у том броју него је он Празник над празницима.² *ѢЩЕ АН СЛВЧИТСА ВЪ СЪБВѢТѢ КОЕГѢ СВАТАГО, ЁМѢЖЕ СЛАВОСЛОВІЕ, НЛН ВХОДЪ, КРОМѢ ПОЛЪЕЛІА; СТИХОЛОГИСѢМЪ* што значи: читамо=не поѣмъ.³

• Свеноћно Бденије почиње Вечерњом, а Девети час се служи пред Малом вечерњом.⁴

• Особине 12 великих празника су што имају Прет-празништво, Попразништво и Оданије.⁵

Њихов знак  црвене боје имају још и:

1. Обрезање Господње
2. Ивањдан
3. Петровдан
4. Усековање

Три последња празника имају службу као свети са Бденијем, само што се Канон Богородици не узима. Још имају по један дан Попразништва. Служба Обрезања се меша са службом Светог Василија Великог.

• Храмовни свети, било у који дан да падне, служба му је као светог са Бденијем.⁶ Служба храмовном Светом, малом, допуњује се из *Општег минеја*.⁷

¹ Црквени устав, 1.

² Типик, гл. 52.

³ Понедељак Прве недеље поста по *Достојноу* на јутрењу.

⁴ Црквени устав, 1.

⁵ Црквени устав, 24.

⁶ Типик *ѡ храмѣхъ сватаго нлн сватыѡ* гл. 3 и 4.

⁷ Црквени устав, 30.

• На дан храмовног Светог, на Гóсподи **воззвѣхъ**, узимају се стихире Храма као на Оданије (уместо *Октоиха*), сем ако сутрадан падне недеља, свети са Великим славословљем и више.⁸ Служба великог Светог који падне на дан храмовног преноси се на други дан.⁹

• **Празднѣмый святѣй.**¹⁰

• „Свети на б“ зове се тако јер има стихире на Гóсподи **воззвѣхъ** и тропаре канона на Јутрењу на б. Такви свети са црвеним знаком Ⲅ имају на Вечерњу своју стиховњу, на Јутрењу катавасију и Велико славословље, а са црним знаком Ⲅ само стихире на Гóсподи **воззвѣхъ** на б и тропаре канона на б, остало као мали свети.¹¹

• Ако у недељу дође Христов празник из броја дванаест, Васкрсна служба сасвим се изоставља (сем на Сретење). Ако Богородични празник из тог броја падне у недељу, тада се његова служба меша са службом Васкрсном.

• Богородичин празник са знаком Ⲅ узимају се све стихире како је у *Минеју*; на Литији и на Бóгъ Гóсподъ: тропар празника трипут; Канон само празнични; на Литургији по Входу: само тропар и кондак празника; али ако падне у недељу, разуме се, меша се са службом Васкрсном.¹²

• Богородичин празник са знаком Ⲅ Полијелеја и Великим славословљем, као са Бденијем, после Нѣнѣ ѿпѣш. ѿѣши само тропар празника једанпут.

• Божићњи пост (и Петровски који почиње увек у понедељак), ако падне у суботу и недељу, служба је са

⁸ Типик ѿ храмѣхъ свѣтаго ѿли свѣтѣйа, гл. 1 треће зрѣ.

⁹ Типик гл. 1, четврто зрѣ.

¹⁰ Ирмологија пред стихове песама канона, види Типик гл. 18.

¹¹ Црквени устав, 36.

Са црвеним знаком Ⲅ обележен је Свети Апостол Лука (18. октобар), а наведен му је Полијелеј. Исто и Свети Апостол Јаков Зеведејев (30. април). А са знаком Ⲅ Сабор светих дванаест Апостола (30. јуни), а без Полијелеја.

¹² Црквени устав, 29.

• Канон Богородици у суботу на Повечерју 2. гласа: **БГО́ЖЕ ѿ ѿКЛЕВѢТА́НІА ВЪ ПЕЧА́ЛЕХЪ и НАПАСѢХЪ ГЪЩІИ ДА ПОЮ́ТЪ.**

• Бива да се на Вечерњи врши Входи читају Паримије, али да на Јутрењи нема Полијелеја, но само Велико славословље.²²

• У *Минеју* за септембар, као првом у црквеној години, наведено је доста упутстава и објашњења Типика.

– Тако 1. септембар, после осме песме канона на Јутрењи, објашњава се: „А јереј, покадивши Свету трпезу, узглашава: **Богоро́дицѣ ѿ ма́терѣ свѣ́та вѣ пѣ́снѣхъ возвели́чимъ;** и кади свети олтар и сву цркву и братију, што се никад не изоставља на деветој песми Јутрење. А ми стихологисујем девету песму, певајући велегласно на 6. глас:²³ **ВЕЛИ́ЧИТЪ ДУ́ША МОЉ ГО́СПОДА,** и припевамо: **ЧЕ́СТНѢ́ЙШЮ́ ХЕРУ́ВІМЪ** јер на деветој песми кад се не певају припеви деветој песми (Господњи и Богородични празници) свагда кад је и Велико славословље и буде храм кога светог, стихологисујемо: **ЧЕ́СТНѢ́ЙШЮ́.**²⁴

– Пети септембар је наведена поред шестеричне и ина (друга) служба Светог Захарије и Јелисавете са Бденијем у којој на Јутрењу је наведено и Величаније и Псалам изабрани у целини.

– Осми септембар (Мала Госпојина), на деветој песми канона: „**ЧЕ́СТНѢ́ЙШЮ́** не појем, него испред ирмоса и тропара овај припев појем: **ВЕЛИ́ЧАЙ ДУ́ШЕ МОЉ ...**“ На крају 9. песме вели се: Катавасија с припевима Празника поје се.

– Дванаести септембар, на Оданије Мале Госпојине, за тропар на **БО́ГЪ ГО́СПОДЪ** вели се: тропар Празника **двѣ́жды. СЛА́ВА, ѿ ны́нѣ то́йже.** Тако се пева свагда трећи пут тропар

²² 13. септембар.

²³ Биће да је негда први канон био 6. гласа, па пропис остао кад су дошли канони других светих.

²⁴ **Тѣ́ Богоро́дицѣ, ма́терѣ свѣ́та вѣ пѣ́снѣхъ велича́емъ.** Ирмос девете песме, гл. 8. 30. мај.

великог празника, са Слава, Њ њиѣ (сем на Литији – освећењу хлебова – Велике празничне Вечерње).

– Двадесет шести септембар (Св. Јован Богослов), по отпусту Јутрење, певајући стихиру Светог еванђелиста Јована Богослова, коју хоће еклисиарх, одлази јереј с кадионицом и кади икону Светог на налоњу. Предаје кадионицу и стоји са десне стране налоња. Игуман прилази налоњу, чини два поклона и целива икону. Потом један поклон, па узима стручак за то устројени, помазује себе крстообразно по челу уљем из кандила. И братија такође целива икону, а настојатељ их помазује све (и јереја) светим уљем. После помазивања, Час први.

- На Вечерњи не бива више од три тропара, рачунајући ту и богородичан;²⁵ но на Малој вечерњи могу бити четири.²⁶

- Ђмнлѣа на Јутрењу уместо Бѡгъ Гѡспѡдъ пева се четири пута, а на служби за упокојене три пута.²⁷

- „На Јутрењи се чита једно Евангелије, чак и ако се догоди да тога дана падне и неколико празника“.²⁸

- О причешћу Светим тајнама: кад ко хоће да се причести Светим тајнама Христовим, треба целу седмицу да држи пост, молитву, трезвеност, и тада да се причести Светим тајнама;²⁹ но, то зависи од духовника.

- Со глаткопѣіем = пева се (μετὰ μέλους).

²⁵ Типик, Москва 1906, л. фѣ.

²⁶ Типик, гл. 16, ѡ храмѣхъ свѣтаго ѡнѣ свѣтыѣ, Москва 1906, л. фѣн.

²⁷ Типик црквенословенски гл. 13; такође према броју стихова (3 стиха на Јутрењу у суботу за упокојене, а на Јутрењу осталих дана, 4 стиха).

²⁸ С. Булгаков, *Настољнаја књига*, Харков 1900, 813.

²⁹ Типик гл. 32; Москва 1906, л. 386.

- погкѡръ глаголютъѡ = побрже.³⁰
- Последњи припев на хвалите из *Часловца* треба почети са *всѡкоѡ дыханіѡ*³¹.
- И кад је свети с Полијелејем, могу да се певају стихире, канон и тропар другом светом.³²

³⁰ Види за тропар Богородице *Дѣво* на крају вечерње на Цвети увече.

³¹ *Триод*, Недеља месопусна.

³² 8. мај.

I

ОД НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ
ДО ВЕЛИКОГ ПОСТА

МАЛА ВЕЧЕРЊА

Служи се у обично време Вечерње када има Бденије. После обичног возгласа: Девети час, па Псалам 103. И одмах: **Господи воззвахъ** и стихире уочи недеље: 4 васкрсне, **Слава, И њинѣ:** богородичан. Уочи великих светих празника: **Слава, светог, И њинѣ:** богородичан.

Одмах **Свѣте тѣхѣй**, Прокимен, **Сподобн Господи**, па Стиховње стихире: уочи недеље, 1 васкрсна, остале Богородици. Потом **Нѣнѣ ѿпѣаѣши** и Трисвето.

Уочи недеље: тропар васкрсан, **Слава, И њинѣ:** богородичан његов. Уочи празника светог: тропар светог, **Слава, И њинѣ:** богородичан.

Па мала Сугуба јектенија (као на Јутрењи пред Шесто-псалмијем) и Отпуст.

ВЕЧЕРЊА

Катизма:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: редовно по правилу и *Псалтиру*.
2. свети с Полијелејем и Бденијем: **Блаженъ мѣжъ**
3. уочи 12 великих празника:
 - а. Христових: нема катизме (сем кад им навечерје падне у суботу, тад: Прва катизма; или у недељу, тад: само Први псалам).
 - б. Богородичиних (и Сретења): **Блаженъ мѣжъ**.

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

— кад је **Богъ Господъ:**

1. мали свети: катизма 18
2. свети с Полијелејем и Бденијем и на 12 великих празника: као под А.2., односно А.3.
– кад је *ѦлланѦѦа*: катизма 18.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

- *БлажѦнѦ мѦжѦ*
- У недељу увече нема катизме, сем ако је у понедељак свети с Полијелејем и Бденијем.

На Гóсподн въззвáхъ, стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. Мали свети: *Октоих* 3, светог из *Минеја* 3.
Слáвa, светог, *Ѧ нынѦ*: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*. Ако свети нема Славе: *Слáвa*, *Ѧ нынѦ*: богородичан (или крстобогородичан уочи среде и петка) из *Минеја*.
2. свети на 6, или ако су два мала света и сваки има своје стихире: светим на 6 (*Октоих* се изоставља). Друге три стихире *Октоиха* (светог дана), поју се ако нема *Минеја*¹.
– Стихире Богородици (у *Минеју* уз Божићни, Петров и Госпојински пост), када се пева *ѦлланѦѦа*, узимају се пре стихире светог,² уместо *Октоиха*:³ а кад је *Бóгъ Гóсподъ* не узимају се. *Слáвa*: светог, *Ѧ нынѦ*: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*. Ако свети нема Славе: *Слáвa*, *Ѧ нынѦ*: богородичан (или крстобогородичан уоче среде и петка) из *Минеја*.
3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: све из *Минеја* (*Октоих* се изоставља); на *Ѧ нынѦ*: Догматик по гласу Славе.

¹ *Октоих* недеље увече 4. гласа.

² *Минеј* 1. децембар, 15. новембар.

³ *Ѧще по́стъ Ѧ по́етсѦ ѦлланѦѦа*, тогдà стѣхѣры прѣждѣ Богородѣнцы, тáже свѣтѣхъ – 19. мај.

4. у Претпразништву или Попразништву:

а. мали свети: као горе под 1. и 2; само уместо *Октоиха* узимају се стихире „Претпразништва“ или „Празника“.

б. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: по правилу у *Минеју*.

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

а. кад је **БѢГЪ ГОСПОДЪ**:

1. мали свети: светог из *Минеја* на 6.

2. свети са Бденијем: светог на 8, **СЛАВА**: светог (ако има), **И НЫНѢ**: Догматик владајућег гласа.

– И кад је свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем у Прет/Попразништву и на Оданије (сем Прет/Попразништва и оданија Божића и Богојављења).⁴ Тако и у Попразништву Крстовадне (иако се у *Типику* не каже), јер је тако на његово Оданије. На Полагању појаса ризе Пресвете Богородице, на **И НЫНѢ**: Догматик владајућег гласа.

б. кад је **ЯВЛЕНІА**: *Минеј* 3, *Октоих* 3 (други, трећи и четврти мученичан, први се изоставља). **СЛАВА**, **И НЫНѢ**: Догматик владајућег гласа.⁵

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:⁶

1. мали свети: *Октоиха* 7, светог из *Минеја* 3.

2. два мала света: *Октоиха* 4, светих 6.

3. свети на 6: *Октоиха* 6, светог на 4.

4. свети с Полијелејем и Бденијем: *Октоиха* 4, светог 6.

⁴ *Минеј* 20. децембар и 31. децембар, ваљда што се од 20. до 31. децембра *Октоих* не пева.

⁵ **ЯВЛЕНІА** се суботом узима и у Божићни, Петров и Госпојински пост, јер се таква служба покојнима узима и уз Велики пост; не узима се у Педесетници.

⁶ Ако се нема *Минеја*, онда стихире Богородичне Павла Аморејског (*Октоиха*, служба 1. гласа).

5. уочи 12 великих празника Христових: све Празника; Богородичних (и Сретења): *Октоиха* и Празника;⁷ *Слава* (светог ако има), *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.

6. у Прет/Попразништву:

а. мали свети: *Октоиха* 4, празника 3, светог 3.

б. два мала света: једног се служба узима са васкрсном и празничном, а другоме се служба пева на Повечерју.⁸ Тада се у недељу на *Господи воззвахъ* празничне стихире, узимају са Стиховњих.⁹

в. свети на 6, са Великим славословљем и Полијелејом: *Октоиха* 3, Празника 3, светог 4;¹⁰ *Слава*: Светог (ако има), ако нема: Празника, *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.¹¹

Вход

Типик разликује свете који имају Велико славословље и Вход, а немају и Полијелеј.¹² Преполовљење Педесетнице нема Полијелеј, а има Вход.

Прокимен

Прокимен је:

1. мали: дневни – пева се двапут цео и трећи пут прва половина се чита, а друга половина се пева.

2. велики: пева се три пута цео и четврти пут прва половина се чита, а пева се завршетак.

Велики Прокимени су:

– *Господъ воцарисѧ*;

⁷ По Марковим главама у *Октоиху* и *Типику*.

⁸ *Црквени устав*, 22.

⁹ *М. типик*, 5. јануар.

¹⁰ *Општи минеј*.

¹¹ Преображење.

¹² *Типик*, гл. 21.

– Затим два на Господње Празнике: Ктò Бòгъ вѣлїй, и Бòгъ нáшъ.¹³ Због тих Прокимена има Вход, а по Прокимену одмах Рцѣмъ всѣ.¹⁴

Но, ако ти Празници падну у суботу, онда је уочи њих Велики Прокимен, а на дан Празника Гòспòдъ вoцарїсѧ.¹⁵

3. Још су велики Прокимени: Нѣ ѡвратї и дѧл ѣсѧ у недеље Великог поста.¹⁶

- Иначе је уочи свих Празника дневни Прокимен.
- Уочи суботе кад је Аллѧлѡа такође дневни Прокимен.
- Уочи Суботе месопусне: Аллѧлѡа.

Паримије:

Паримије имају свети са Входом и остали велики празници (Преполовљење Пасхе их има).

На Литији, стихире (Литијске)

Литија има кад је Бденије (свети с Полијелејем) а мањи Празници немају Литије

1. уочи Недеље увек (у већим манастирима и црквама).
2. уочи святих са Бденијем.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

– стихира храма, стихире светог, Слѧва: светог, Й нѧнѧ: богородичан васкрсан стиховњих по гласу Славе.¹⁷

у Прет/Попразништву: стихире храма или празника, и светог, Слѧва: светог, Й нѧнѧ: Празника.

¹³ Црквени устав, 70.

¹⁴ Крстовдан.

¹⁵ Минеј, Крстовдан.

¹⁶ Типик.

¹⁷ Општи минеј.

Б. УОЧИ СУБОТЕ: као под А.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

1. мали свети: свети на 6 стихира храма, Слава: светог (ако има), Њ њинѣ: богородичан.¹⁸

2. свети са Великим славословљем: као под 1, само се и стиховња стихира светог пева на литији.¹⁹

3. свети са Полијелејм: стихира храма и светога (са стиховње), Слава: светог (једна од стиховњих), Њ њинѣ: богородичан васкрсан са стиховњих стихира по гласу Славе.²⁰

4. свети са Бденијем: као и седмичних дана.

5. у Претпразништву: стихира храма, и Претпразништва са стиховње.

6. у Попразништву: празника стиховње (ако је свети с Полијелејм, и његове), Слава: светог (ако има), Њ њинѣ: празника са стиховњих на Јутрењи.²¹

Уочи мањег светог храмовног, за литијске стихире се узимају стихире са Хвалитних²² или из *Општег минеја*.

На Стиховње, стихире

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Октоиха*, Слава, Њ њинѣ: *Октоиха*.

– ако свети има Славу: Слава: светог, Њ њинѣ: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*.

¹⁸ *Типик*, гл. 5. А по *Октоиху*, служба 1. гласа: стихира храма, па једна од стихира Богородици Павла Аморејског писаних иза стихира васкрсних на *Господи воззвахъ* у суботу на Вечерњу службу 1. гласа – *Октоих*, Москва 1981, 24.

¹⁹ *Типик*, гл. 5.

²⁰ *Октоих*.

²¹ Попразништво Крстовадне.

²² Мратинковић, *Типик*.

– ако свети има и стихиру она се узима са својим стихом по стихирама *Октоиха*.

2. свети са великим славословљем и већи: *Октоих* се не узима, све из *Минеја*.

3. у Претпразништву или Попразништву: Празника, светог стихира са стихом (ако има²³), *Слава* светог (ако има), *И њинѣ*: празника.²⁴

Б. УОЧИ СУБОТЕ

а. кад је *Богъ Господъ*:

1. мали свети: три мученична са *Господи въззвахъ* (први се изоставља;²⁵ но, у осмом гласу свега су три мученична, остали су покојнима) са обичним припевима, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*.²⁶ Ако свети нема славе, онда: *Слава*, *И њинѣ*: *Октоиха*.

2. свети са Великим славословљем и више: као и седмичних дана.

3. у Прет/Попразништву: као и седмичних дана.

б. кад је *Алмѣла*:

стиховње *Октоиха* са припевима: *Блаженн, ѿже ѡбрѣлъ ѡ прѣлъ еси, Господи, ѡ Пѣмѣть ѡхъ въ рѣдъ ѡ рѣдъ; и: Дѣшѣ ѡхъ во благѣхъ водворѣтѣ*.²⁷

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ

а. било какав свети: стихире васкрсне гласа, *Слава* (светог ако има), *И њинѣ*: васкрсан богородичан по гласу Славе. Ако свети нема Славе, *Слава* и *И њинѣ* богородичан

²³ *Октоих*.

²⁴ *Октоих*.

²⁵ *Октоих*.

²⁶ У Црквеном уставу: богородичан *Октоиха*; но, како уочи суботе има на крају *Минеја* богородичан, а на *Господи въззвахъ* не може доћи, онда свакако долази на Стиховње.

²⁷ Субота месопусна.

васкрсан гласа. Ако је Празник Христов из броја 12. узима се све Празника.

б. у Претпразништву и Попразништву: васкрснестихире гласа, Слава (светог ако има), И њинѣ: Претпразништва или Празника.²⁸

Тропари

Највише су могућа три тропара, рачунајући и богородичан.²⁹

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: тропар светог, Слава (другог светог ако има), И њинѣ: богородичан по гласу последњег тропара.

– Ако свети нема тропара, узима се општи тропар према лику.³⁰

2. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем (ако не бива Литија): тропар светог, Слава, И њинѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара.³¹

3. свети са Бденијем: тропар светог двапут, Богородице Дѣво једанпут (кад има Литија).

4. у Прет/Попразништву: тропар светог, Слава (другог светог ако има), И њинѣ: празника.

– Ако свети нема тропара: Празника једанпут.³²

– Ако је свети са Бденијем: на Литији: тропар светог двапут, Богородице Дѣво једанпут.

– Свети с Полијелејем и Бденијем, ако се не служи Литија: светог, Слава, И њинѣ: Празника.

²⁸ Општи минеј.

²⁹ Типик, Москва 1906, гл. 52, уочи недеље, л. ф.а.

³⁰ Октоих, правило на крају на Бѣга Господѣ; по Триоду, Сирна среда: дневни, Слава, И њинѣ: богородичан његов.

³¹ Типик, гл. 52.

³² Октоих.

У Попразништву Божића (кад се служи Литија), Свети Стефан: светог двапут, Празника једанпут.

Уз Божићни и Петров пост, кад је Алимпија: као уз Велики пост.

Б. УОЧИ СУБОТЕ

а. кад је БѢГЪ ГѢПОДЪ:

1. тропар светог, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан васкрсан владајућег гласа, ма који свети био (сем Христових и Богородичних празника и светих са Бденијем на Литији кад се узима: тропар светог двапут, Богородице ДѢво једанпут).

– У Суботу меспопусну: ГЛАВНОЮ МѢДРОСТИ, СЛАВА, И НЫНѢ: ТЕБѢ И СТѢНѢ.

– У Суботу сиропусну: БѢЖЕ ОТЕЦЪ НАШИНЪ, СЛАВА, И НЫНѢ: БѢЖЕ Ѡ ВѢКА.

2. ако је Прет/Попразништво: као под А. 4.

б. кад је Алимпија:

глас 2: ИПОСТОЛИ, МѢЧЕНИЦЫ И ПРОРОЦЫ, СЛАВА: ПОМАНИ ГѢПОДИ ІАКѢ БЛАГЪ, И НЫНѢ: МАТИ СВАТАА.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

а. ако није Бденије:

1. тропар васкрсан гласа, СЛАВА: (светог ако има), И НЫНѢ: богородичан васкрсан по гласу последњег тропара. Ако су два света са два тропара: другог се светог тропар на Вечерњу не узима.

2. у Прет/Попразништву: тропар васкрсан, СЛАВА: светог (ако има), И НЫНѢ: празника.³³

б. ако је Бденије:

1. мали свети, свети са Великим славословљем и Полијелејем: Богородице ДѢво трипут.

2. свети са Бденијем: Богородице ДѢво двапут, светог једанпут.³⁴

³³ Типик, гл. 52.

³⁴ Општи минеј.

3. у Претпразништву:

– мали свети, свети са Великим славословљем и Полијелејем: Богородице Дѣво двапут, Празника једанпут.³⁵

– свети са Бденијем: Богородице Дѣво двапут, светог једанпут.³⁶

– уочи Обрезања (када падне у недељу): тропар Светог Василија двапут, Богородице Дѣво једанпут.

ПОВЕЧЕРЈЕ:

Повечерје је: Велико, Мало и Пасхално.

Велико се служи у седмичне дане Великог поста; затим, на Велики понедељак и уторак, у дане Божићњег и Петровског поста када се пева *Аллилуја*;³⁷ а **Мало** се служи преко целе године, од Томине недеље до Великог поста; затим, у недељне и празничне дане Великог поста, на Цвети, Велику среду и Велики петак. **Пасхално**: светле седмице.

По *Типику*,³⁸ Повечерје се врши по вечери.

После возгласа: Царю небесный, Трисвятѣе, па Прїидите поклонимсѧ, и три псалма.³⁹

Канон:

Канон се на Повечерју чита после *Вѣрѣ*ю:

1. од Недеље Свих светих до Великог поста: Канон Богородичан владајућег гласа (сем кад у *Минеју* вели да је служба светог на Повечерју; тада се узима канон светог (са Јутрење)).

³⁵ Општи минеј.

³⁶ На Сабор Светог Јована у недељу, главе о храмовној слави.

³⁷ Типик, 14. новембар, шесто зри.

³⁸ Гл. 7. зри

³⁹ По Црквеном уставу, страна 3: Повечерје се врши одмах по Вечерњи; свештеник возглас: Благословѣнъ Бѣгъ нашъ, па одмах: Прїидите поклонимсѧ, и три псалма.

2. недељом увече, ако је уочи недеље било Бденије, канон Богородичан се не узима.⁴⁰

3. у Претпразништву Божића и Богојављења су дво-песнеци и трипеснеци, с припевом: **СЛАВА ТБББ БОЖЕ НАШЉ, СЛАВА ТБББ.**

– Тада се певају ирмоси, а на осмој песми се пева: **ХВАЉИМЉ, БЛАГОСЛОВИМЉ;**⁴¹ иначе ирмоси на свакодневном Повечерју не певају се.⁴²

– Уместо **ДОСТОЊНШ:** Ирмос 9. песме.⁴³

4. у Попразништву ових празника, не узима се канон Богородичан,⁴⁴ и ни један други сем кад је наведен светог.⁴⁵

5. Не поје се никакав канон: Светле седмице; у дане Сирне и Месопусне недеље осим Сирне среде и петка (но, ако у те дане падне Сретење, онда се на Повечерју поје трипеснец јутрењски тога дана у који падне Сретење); и у дане свете Педесетнице (почињући од вечера понедељника Светог Духа до недеље Свих светих).

– **ДОСТОЊНШ** се узима и тад и у Попразништву осталих празника.⁴⁶

Тропари по ДОСТОЊНШ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: тропар храма Христовог или Богородичног, седмичног дана, храма светог, па **БОЖЕ ОТЕЦЉ НАШНЉ,** и остали тропари из *Часослова*.

⁴⁰ Триод Сиропусна недеља.

⁴¹ Минеј, 20. децембар.

⁴² Мирковић, *Хеортологија*, 94.

⁴³ 2. јануар.

⁴⁴ Минеј.

⁴⁵ 26. и 30. децембар.

⁴⁶ Док се пева **ДОСТОЊНШ** стоје монаси откривене главе; по **ДОСТОЊНШ**, велики поклон – *Устав лавре Светог Јована Златоустог*, саставио игуман Кирило, превео отац Јустин Поповић.

Кад је храм Арханђела, уочи понедељка не узима се тропар храма.

Уочи уторка: тропар храма Претече.⁴⁷

Уочи четвртка: тропар храма апостола⁴⁸ (но, уочи четвртка, као је храм Арханђела или Претече, тропар им долази пре дневног).⁴⁹

(Вероватно да уочи суботе не узима се тропар храма Свих светих.)

2. уочи светих са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: само кондак светог.⁵⁰

3. у Прет/Попразништву: кондак Празника. Ако је свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: кондак светог, Слава, И њиѣ: празника.⁵¹

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ:

1. мали свети: тропар храма Христовог или Богородичног, па дневни: ѡпѡстолн, мѣченицы ѡ прорѡцы, Слава: Со свѣтымн, И њиѣ: Ѥкѡ начѣткн.

ако је храм светог: ѡпѡстолн, мѣченицы ѡ прорѡцы, Слава: Со свѣтымн, И њиѣ: Ѥкѡ начѣткн (тропар храма светог се не узима⁵²).

2. свети са Великим славословљем и више: као седмичног дана.⁵³

3. у Прет/Попразништву: као под А.3.

б. кад је Ѥмнѡѡ: у храму Христовом и Богородичном: као под Б.1., само се иза ѡпѡстолн, мѣченицы ѡ прорѡцы, додаје: Помѡнн Гѡсподн Ѥкѡ блѡгъ.

⁴⁷ Типик, гл. 52.

⁴⁸ Типик, гл. 52.

⁴⁹ Типик, гл. 52.

⁵⁰ Типик, гл. 52, примедба иза недеље.

⁵¹ На крају Октоиха, и Типик, гл. 52.

⁵² Типик, гл. 52.

⁵³ Типик, гл. 52. иза недеље.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

1. мали свети: само кондак васкрсан.

2. свети са Входом и са Великим славословљем⁵⁴ (и полијелејни и бденијски кад се не држи Бденије): кондак светог.

3. у Прет/Попразништву:

а. мали свети: кондак васкрсан

б. свети с Полијелејем: кондак светог, Слава, И њинѣ: празника.⁵⁵

– **стихире** иза канона светог (кад се тај канон узима) читају се одмах по свршетку канона.⁵⁶

– ако се служба светог узима на Повечерју, онда се иза канона узимају његове стихире са Господи **воззвахъ**,⁵⁷ с припевом на пример: Преподобне отче Паладїе, моли Бога ѿ насъ;⁵⁸ Свѣтый мучениче Ирїнархе, моли;⁵⁹ Свѣщенномучениче Евѣмїе, моли;⁶⁰ Преподобниѡтцы, молиѣте Бога ѿ насъ.⁶¹

– **Догѡйнош** се и тад узима.⁶²

– Повечерје се не узима кад се служи Бденије;⁶³ но, по Уставу Лавре Светог Јована Златоуста,⁶⁴ Повечерје се у таквом случају врши после Мале вечерње.

⁵⁴ Типик, гл. 52. иза суботе.

⁵⁵ Типик, гл. 52.

⁵⁶ Триод, Прве недеље поста: таже стїхїры.

⁵⁷ ѡ погледѡи стїхїры ѿ, 21. децембар.

⁵⁸ 27. новембар.

⁵⁹ 28. новембар.

⁶⁰ 26. децембар.

⁶¹ Субота сиропусна, на Јутрењу.

⁶² 16. август: И њинѣ: Догѡйнош.

⁶³ Типик, гл. 7; Минеј, 17. децембар; недеља по Божићу и недеља Томина; зри: ѡ ѡдѣже бдѣнїѡ не бываѣтъ на повечерїи глаголемъ.

⁶⁴ Превео отац Јустин Поповић.

ПОЛУНОЋНИЦА:

Полуноћница је: Свакодневна, Суботна, Недељна и Пасхална.

Кад се служи Бденије, Полуноћница се не узима.⁶⁵

По катизми 17: СЛАВА, Њ НЫНѢ: ВѢРОЮ.

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети, са Великим славословљем (и Бденијем), у Прет/Попразништву: из Часловца.

2. на Христове и Богородичне празнике, Лазареву суботу, Преполовљење, други дан Божића, други дан Богојављења, други дан Духова:

– по првом Трисветом: тропар празника,

– по другом Трисветом: кондак празника затим: ГОСПОДИ ПОМИЛѦЙ 12 пута, и Отпуст. (Молитва ПомѦни ГОСПОДИ се не узима.)

На Оданије Васкрса: СОВЕЗНАЧАЛЬНОЕ, СЛАВА, Њ НЫНѢ: богородичан његов; по другом Трисветом: кондак Пасхе.⁶⁶

3. На Ивањдан, Петровдан, Усековање и храмовног светог:

– по првом Трисветом: тропар светог, СЛАВА, Њ НЫНѢ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

– по другом Трисветом: само кондак светог.

Молитва ПомѦни ГОСПОДИ ни тад се не узима.⁶⁷

Б. СУБОТОМ: из Часловца. Остало као под А.

В. НЕДЕЉОМ: само из Часловца.

⁶⁵ Типик, недеља Томина, друго.

⁶⁶ На крају Октоиха.

⁶⁷ На крају Октоиха.

ЈУТРЕЊА

Тропарѝ на Бѡгъ Гѡспѡдъ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: тропар светог двапут, Слѡва: другог светог (ако има), И њѡнѣ: богородичан (средом и петком крстобогородичан) мали, с краја Часловца или Минеја, по гласу последњег тропара;

– Уз Божићни и Петров пост, кад је Аллѡла: тропар тројични гласа.

2. свети са Великим славословљем и више: тропар светог двапут, Слѡва, И њѡнѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

3. на дванаест великих празника: тропар Празника двапут, Слѡва: светог (ако има), И њѡнѣ: празника.⁶⁸

4. у Прет/Попразништву: тропар Празника двапут, Слѡва: светог (ако има), И њѡнѣ: празника.⁶⁹

Ако су два света с тропарима: Празника једанпут, светог једанпут, Слѡва: другог светог (ако има), И њѡнѣ: Празника.⁷⁰

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡспѡдъ:

1. мали свети: тропар светог двапут, Слѡва, И њѡнѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара (јер се богородичан васкрсан гласа пева по првом седалну).⁷¹

2. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: тропар светог двапут, Слѡва, И њѡнѣ: богородичан васкрсан владајућег гласа.⁷²

⁶⁸ Црквени устав, 25; Типик, Оданије Мале Госпојине.

⁶⁹ На крају Октоиха.

⁷⁰ Типик, гл. 52.

⁷¹ Типик, Октоих.

⁷² Октоих, пред суботом 1. гласа.

3. у Прет/Попразништву: као под А.4.

6. кад је **Їлнлѡѡ**:

Ако није празник апостола или великог светог, или ако свети нема тропар – а ако хоће настојатељ, онда се уместо **Бѡгъ Гѡсподъ** пева на глас 2: **Їлнлѡѡ** трипут, с тропарима: **Їпѡстоли, мѡченицы њ прорѡцы** двапут, **Слѡва: Помѡни Гѡсподи ѡкѡ блѡгъ, Ї нынѣ: Мѡти свѡтѡѡ.**⁷³

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети: тропар васкрсан двапут, **Слѡва: светог** (ако има), **Ї нынѣ: богородичан** васкрсан по гласу последњег тропара. (Кад свети има тропар, онда се богородичан владајућег гласа пева по првом седалну.)⁷⁴

2. два мала света с тропарима: васкрсан једанпут, светог једанпут, **Слѡва: другог светог, Ї нынѣ: богородичан** васкрсан по гласу последњег тропара.⁷⁵

3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: као под В.1.

4. у Прет/Попразништву: васкрсан двапут, **Слѡва: светог** (ако има), **Ї нынѣ: Празника.**

Катизме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

– Ма какав свети: две по правилу у *Псалтиру* (од понедељка по Оданију Крстовадне: три кад је мали свети, две кад је свети са Великим славословљем и више).

Б. СУБОТОМ:

– Катизма шеснаеста и седамнаеста (на 17. катизми, кад је **Бѡгъ Гѡсподъ**, свештеник кади).⁷⁶

⁷³ *Октоих*, пред службом суботном.

⁷⁴ *Типик*, гл. 52.

⁷⁵ *Типик*, гл. 52; *Општи минеј*.

⁷⁶ *Типик*, субота.

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети и свети са Великим славословљем: катизма друга и трећа, по другом седалну 17; па тропари по Непорочни.

2. свети с Полијелејем и Бденијем: по другом седалну, Полијелеј, Псалам избрани без Слава, **И њинѣ**, но одмах тропари по Непорочни (без 17. катизме).

– Од Крстовадне сваке недеље: по другом седалну, Полијелеј (без 17. катизме), до Недеље сиропусне, као у Прет/Попразништву Божића и Богојављења.⁷⁷

Седални:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: два седална из *Октоиха*:

– од 22. септембра, управо од првог понедељка по Оданију Крстовадне, до 20. децембра: три.

– од 20. децембра до 14. јануара: два.

– од 15. јануара до суботе уочи Недеље о блудном сину: три.

– у Недељу месопусну и сиропусну: два.

– уз Велики пост: три (**И њинѣ седални ѣгда стѣхословитса катизма**).

2. свети са Великим славословљем и више: само из *Минеја* (увек два).

У Прет/Попразништву: Празника.⁷⁸

Б. СУБОТОМ

а. кад је **Богъ Господъ**:

⁷⁷ *Псалтир*. По *Триоду* је, пак, у Недељу о митару и фарисеју: катизма 17, **ѡггелскій соборъ**; а тако и по правилу у *Минеју*, ако Попразништво Сретења падне у Недељу о митару и фарисеју.

⁷⁸ Петком у *Октоиху* су писана три седална, а у *Псалтиру* су одређене две катизме.

1. мали свети: два седална, увек из *Октоиха*.
2. свети са Великим славословљем и више: седални светог из *Минеја*.
3. у Прет/Попразништву: седални из *Минеја*, празника.

б. кад је *Илнлѣа*:

– други и трећи мученичан (први се изоставља); затим стих: *Дивенъ Богъ*, па четврти мученичан; стих: *Блаженн, ѿже ѿзбраѣ* покојин гласа, *Слава*, *И нынѣ*: богородичан другог седална; катизма 17. На две Славе, после прве Славе: Мала јектенија: за упокојене (па молитву: *Божѣ дѡхѡвъ*: 40 пута „Господе, помилуј“); по другој Слави: тропари по Непорочни за покојне, Јектенија мала за упокојене. По возгласу: *Покѡй, Спасѣ нашь, Слава, И нынѣ: Ѡ дѣвы*; па 50. псалам.

В. НЕДЕЉОМ

1. мали свети и свети са Великим славословљем: васкрсни.
2. свети с Полијелејем и Бденијем: васкрсни; а по Полијелеју и тропарима по Непорочни: седални светог први и други, *Слава*: седалан потом Полијелеју, *И нынѣ*: богородичан, потом Степена и Прокимен гласа.

По катизмама:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. кад је мали свети: нема јектеније.
2. кад је свети са Великим Славословљем и више: Мала јектенија.
3. у Прет/Попразништву: Мала јектенија.

Б. СУБОТОМ: увек Мала јектенија.

В. НЕДЕЉОМ: увек Мала јектенија.

Недељом по Оданију Крстовадне, до 20. децембра поје се Полијелеј и кад је мали свети.

Од 20. децембра до 14. јануара само кад је Велики свети, узима се Мала јектенија.

Од 14. јануара до Сиропусне недеље поје се опет Полијелеј сваке Недеље.⁷⁹

ПО ЈЕВАНЂЕЉУ и псалму 50.

Кад је свети с Полијелејем и Бденијем у седмични дан и Суботу: Слава, молитвама стаго... који се празнује.⁸⁰

Кад је свети без Еванђеља по седалнима: Гдн помнѣй, трипут, Слава њ њнѣ па 50 псалам.⁸¹

Канони:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: канони *Октоиха* први на 6, други на 4 и светог из *Минеја* на 4. (По трећој, шестој, осмој и деветој песми, *Ирмос* последњег канона.)⁸²

2. два мала света: канон први *Октоиха* на 6, обају светих по 4.⁸³

3. свети на 6 и са Великим славословљем: оба из *Октоиха* (без мученичних) по 4, и светог на 6.⁸⁴

Зачеће Св. Ане (9. децембра) први канон на 8, други на 6 (*Октоих* се не узима).

4. свети са Полијелејем и Бденијем: канон Богородици на 6 и светог на 8⁸⁵ – ако пред каноном светог у *Минеју*

⁷⁹ Типик.

⁸⁰ Типик, 21. мај.

⁸¹ Ирмологија, Типик, гл. 9.

⁸² Ирмологија, по трећој песми, Типик, гл. 9.

⁸³ Типик, гл. 11, на крају *Октоиха*.

⁸⁴ Типик, гл. 11.

⁸⁵ Канон Богородици с краја *Октоиха* или *Часовца* из *Молебна* Богородици – објашњење на крају тог канона у *Октоиху*.

није писан већ тај канон (Богородици);⁸⁶ или нарочит канон Богородици;⁸⁷ или указан неки други.⁸⁸

На Ивањдан, Петровдан, Сабор Св. Апостола (30. јун), Усековање, само канон светих.

5. у Прет/Попразништву: канон Празника 8, светог 4.

– два мала света: канон Празника 6, светих по 4.

– свети са Великим славословљем: канон Празника 6, светог 6.

– Свети с Полијелејем и Бденијем: канон Празника 6, светог 8.⁸⁹

Б. СУБОТОМ

а: кад је БОГЪ ГОСПОДЪ:

1. мали свети:

– храма Христовог или Богородичног 6, светог 4, *Октоиха* (први) 4.

– у храму светог: канон светог из *Минеја* 6, храма 4, *Октоиха* (први) 4.

2. два мала света: канон првог светог 6, другог 4, *Октоиха* (први) 4, а храма се изоставља.⁹⁰

3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем:⁹¹

– канон храма Христовог или Богородичног 6, светог 8.

– ако је храм светог: канон Богородици с Јутрење прошле недеље 6, светог 8 (храма светог се изоставља).⁹²

4. у Прет/Попразништву: као под А.5.⁹³

⁸⁶ 13. новембар, 5. јул, 17. јануар.

⁸⁷ Као, на пример: 5. децембра, 28. септембра, 30. новембра.

⁸⁸ Осми новембар.

⁸⁹ *Општи минеј*.

⁹⁰ Други Канон упокојеним *Октоиха* узима се на Повечерју, или на Панихиди уочи Суботе (петак – 1. глас) или на јутрењи Суботе када се не користи *Минеј* (субота 1. глас).

⁹¹ *Општи минеј*.

⁹² *Типик*, гл. 11.

⁹³ Као у правилу пред *Општим минејем*, само ~~кромѣ~~ ~~недѣлн~~.

б. кад је *Илліа*: као под Б.1. и 2.

В. НЕДЕЉОМ

1. мали свети: канон васкрсан 4, крстоваскрсан 3, Богородичин 3 (иза крстоваскрсног), светог из *Минеја* 4.

2. два мала света: канон васкрсан 4, крстоваскрсан 2, Богородичин 2, оба светих на 8.⁹⁴

3. свети на 6: канон васкрсан 4, крстоваскрсан 2, Богородичин 2, светог 6;⁹⁵ тако и светог са Великим словословљем.

4. свети с Полијелејем: као под В.3.; но, ако свети има два канона, узимају се на 8, а крстоваскрсан се изоставља.⁹⁶

5. свети са Бденијем: васкрсан 4, Богородичин 2 и светог 8.⁹⁷

б. у Прет/Попразништву:

а. мали свети: канон васкрсан 4, Богородичин 2, Празника 4 и светог 4.

б. два мала света: служба другог светог се узима на Повечерју.⁹⁸

в. свети с Полијелејем: канон васкрсан 4, Празника 4 и светог 6.⁹⁹

Припеви уз тропаре канона су из Ирмологије:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: читају се стихови прве песме Господњи појма, до *ѿг҃ѣша*, а онда се узима по један стих уз ирмосе и тропаре Канона.

⁹⁴ Општи минеј.

⁹⁵ Види недеља 1. глас, тако и светог са Великим славословљем.

⁹⁶ Општи минеј.

⁹⁷ Типик, гл. 3.

⁹⁸ Црквени устав, 22.

⁹⁹ Општи минеј.

На 6, 7. и 9. песми не читају се стихови пре ирмоса, јер их је мало, него ирмос и један тропар без стиха.¹⁰⁰

2. кад је Прет/Попразништво или свети са Великим славословљем и више: стихови Поѣмъ Господѣвн читају се одмах уз тропаре.¹⁰¹

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Богъ Господъ: узимају се као под А.2.¹⁰²

б. ако је Ялнѣѣ: као под А.1. (Господѣвн поѣмъ...)

В. НЕДЕЉОМ:

читају се стихови Поѣмъ Господѣвн као под А.2.

Катавасија:

Катавасија се пева после тропара сваке песме канона:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА И СУБОТОМ: кад је свети са Великим славословљем и више.

Б. НЕДЕЉОМ: увек.

– од Оданија Крстовадне (21. септембра) до Ваведења (21. новембра): *Благовештењска*

– од Ваведења до Оданија Божића (31. децембра): *Божихна* (петог децембра катавасија је: ирмоси другог Божићнег канона)

– од 1. јануара до Оданија Богојављења (13. јануара): *Богојављенска*

– од 13. јануара до Оданија Сретења: *Сретењска*

– од Оданија Сретења (сем неких дана свете Четрдесетнице и целе Педесетнице) до 1. августа: *Благовештењска*

¹⁰⁰ Ирмологија.

¹⁰¹ Ирмологија, Типик, гл. 18.

¹⁰² Типик, гл. 12.

– од 1. августа до Оданија Крстовадне (21. септембра):
Крстовданска

Ова Катавасија се не пева:

а. у Попразништву Преображења: пева се *Преображенска*

(на Преображење и Оданије његово: Крстовданска)

б. од 14. августа до Оданија Успења: узима се *Успенска*

По трећој и шестој песми канона:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети:

– по трећој песми: седалан светог са богородичним или крстобогородичним.

– по шестој песми: кондак и икос светог – ако свети нема кондака, узима се општи према лику.¹⁰³

У Божићни пост ако је *Јануарија*, а нема кондака: Мученичан *Октоиха* са другог *Седална*.¹⁰⁴

2. два мала света (оба са кондацима):

– по трећој песми: кондак и икос првог, седални оба света са богородичним или крстобогородичним.

– по шестој песми: кондак и икос другог светог.

3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем:

– по трећој песми: седалан светог са богородичним.

– по шестој песми: кондак и икос светог.

4. у Прет/Попразништву:

– по трећој песми: кондак с икосом празника, седални светог, *Слава*, *И њинѣ*: празника.

– по шестој песми: кондак и икос светог.

¹⁰³ *Октоих*.

¹⁰⁴ 29. новембар.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је БОГЪ ГОСПОДЪ: као под А

б. кад је ЯЛНЛѢѢ:

– по трећој песни: обична јектенија, кондак и седалан *Минеја*.

– по шестој песни: Јектенија за упокојене, кондак и икос за упокојене.

В. НЕДЕЉОМ:

ма који свети (сем у дванаест Христових празника, кад се узима све празника):

– по трећој песни: кондак с икосом и седалан са богородичним светог.

– Прет/Попразништво: кондаци са икосима Празника и светог, седален светог, СЛАВА, И НЫНѢ Празника.

– по шестој песни: у сваком случају (сем на Христове празнике из броја 12), кондак с икосом васкрсан.¹⁰⁵

ВЕЛІЧИТЪ ДѢША МОѦ

Пева се седмичних и недељних дана, на празнике светих, мање Христове и Богородичине, у Прет/Попразништву преко целе године. Увек кад се пева ВЕЛІЧИТЪ ДѢША МОѦ, пева се по гласу првог канона.¹⁰⁶

Не пева се на дванаест Христових и Богородичиних празника, на Обрезање, на Света Три Јерарха и на Оданије

¹⁰⁵ Типик, глава 3.

¹⁰⁶ 1. септембар, први канон 1. гласа, други 4, трећи 8. – *Минеј*. То што се у *Минеју* 1. септембра наводи да је ВЕЛІЧИТЪ ДѢША МОѦ 6. гласа, а први канон је 1. гласа, други 4, а трећи 8. гласа, сматрам да је негда први канон био 6. гласа, па је доцније написан нови канон 1. гласа, а дотадашњи 6. гласа изостављен. Ово се утолико пре могло учинити што је тога дана мноштво помена Светих, чија је служба током времена додавана осталим. Поготово кад је тога дана дошло и начало индикта сирѣчь новагш лѣта (*Типик*, Москва 1906, л. 52а).

12 великих празника. Но, ако Оданија дванаест великих празника или великих Богородичних празника, Обрезање и Света Три Јерарха падну у недељу, онда се пева **ВЕЛИЧИТЪ ДѢША МОѦ**.

Затим, не пева се од Лазареве суботе до Томине недеље, и у недељне дане Свете Педесетнице, сем седме недеље (Светих отаца).¹⁰⁷

Уз **ВЕЛИЧИТЪ ДѢША МОѦ**, мали поклон.

ДОСТОЙНШ:

Пева се седмичних дана (и суботом кад се чита **ГОСПОДЕВИ ПОѢМЪ**).¹⁰⁸ После њега, велики поклон. Пева се по гласу првог канона (нема разлога због којег би се певало по гласу последњег канона, а не по гласу првог као **ВЕЛИЧИТЪ ДѢША МОѦ**).¹⁰⁹

СВѦТЪ ГОСПОДЪ БОГЪ НАШЪ:

Узима се пред васкрсним ексапостиларима – у Српској цркви, увек 2. гласа.¹¹⁰

Светилан:

У Српској цркви пева се увек 2. гласа (са другачијим мелодијским завршетком), сем на велике Христове празнике: Божић, Богојављење, Васкрс, кад се пева свечано 8. гласом.

¹⁰⁷ Типик, гл. 20.

¹⁰⁸ Ирмологија.

¹⁰⁹ По уставу лавре Светог Јована Златоустог – превео отац Јустин: по гласу последњег канона.

¹¹⁰ Раније се певало: у Суботу Лазареву: 1. гласа; на Цвети: 4. гласа; у Томину недељу: 1. гласа.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: светилан *Октоиха*, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан или крстобогородичан његов. Ако свети има светилан: *Октоиха*, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан његов (но, средом и петком: крстобогородичан *Октоиха*).

2. два мала света: светилан први *Октоиха*¹¹¹, па светог, *Слава*: другог светог, *И њинѣ*: богородичан његов (или крстобогородичан *Октоиха*).

3. свети са Великим славословљем и више: светилан светог, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан његов.

4. у Прет/Попразништву: светилан светог, *Слава*, *И њинѣ*: празника.

Уз Божићни и Петров пост кад је *Јланѣја*, светилан гласа.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је *Богъ Господъ*:

1. мали свети: светог, *Слава*: *Октоиха*, *И њинѣ*: богородичан његов.¹¹²

2. свети са Великим славословљем и више; затим, у Прет/Попразништву: као под А.3. и 4.

б. кад је *Јланѣја*: само *Октоиха*.

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети и више: светилан васкрсан, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: богородичан васкрсан.

2. у Прет/Попразништву: васкрсан, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: празника.

¹¹¹ Типик, гл. 16.

¹¹² *Октоиха*.

Хвалитне стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

светог (ако има); ако нема, читају се хвалитни псалми.

(Ако свети има хвалитне, а Мало је славословље, по хвалитним не чита се **ТѢБѢ СЛАВА**, него одмах: **СЛАВА ТѢБѢ ПОКАЗАВШЕМУ**).¹¹³

У Прет/Попразништву, а свети је са Великим славословљем и више: светог 4 (или: празника стиховње тог дана 3 – *Минеј*, и светог 3), **СЛАВА**: светог, **И НЫНѢ**: празника. Велико славословље је по гласу **И НЫНѢ** (само великих празника 6. гласа – свечано, не 6. гласа тропарски).

Б. СУБОТОМ:

а. кад је **БОГЪ ГОСПОДЪ**:

1. мали свети: хвалитне се *Октоиха* не певају, него се узимају за стиховње са обичним припевима (стиховње *Октоиха* су упокојеним, зато се, када је **БОГЪ ГОСПОДЪ**, не узимају).

2. свети са Великим славословљем и више: само светог.

б. кад је **ЯМНАЯ**: певају се хвалитне *Октоиха*.

В. НЕДЕЉОМ:

1. васкрсне 8.

2. ако свети има хвалитне: васкрсне 4, светог са славом 4 (с припевима вечерњих стиховњих),¹¹⁴ **СЛАВА**: Еванђелска стихира, **И НЫНѢ**: **Прєблагословѣнна єси**.¹¹⁵

¹¹³ Типик, гл. 9, пето зрн.

¹¹⁴ Типик, гл. 4.

¹¹⁵ Попразништво Ваведења.

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА: као на Вечерњи.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ:

1. мали свети: три мученична од хвалитних, с обичним припевима, Слѡва: светог (ако има, па Ѣ њѣнѣ: по гласу Славе с краја *Минеја*), Ѣ њѣнѣ: богородичан хвалитних *Октоиха*.

2. свети са Великим славословљем и више: као на Вечерњи.

3. у Прет/Попразништву: као на Вечерњи.

б. кад је Ѣлленѣа: стиховње *Октоиха*.

Тропарѣ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

као на Вечерњи (уз Божићни и Петровски пост, кад је Ѣлленѣа: Блѡго ѣтъ једанпут, па тропари као уз Велики пост).

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ:

1. мали свети: тропар светог, Слѡва: другог светог (ако има), Ѣ њѣнѣ: богородичан мањи (не васкрсан) владајућег гласа.¹¹⁶

2. свети са Великим славословљем и више: тропар светог, Слѡва, Ѣ њѣнѣ: богородичан васкрсан владајућег гласа.¹¹⁷

3. у Прет/Попразништву: као на Вечерњи.

б. кад је Ѣлленѣа: као на Вечерњи.

Хрїстѣ свѣте чита свештеник.¹¹⁸

¹¹⁶ Типик, гл. 52.

¹¹⁷ Типик, гл. 15.

¹¹⁸ Црквени устав, 6.

После Оутвердѣ Божје:

– у храму кад је мали свети, одмах: Прїидїте, и Први час (без Отпуста Јутрење).

– празником (после Отпуста) – у притвору.¹¹⁹

ЧАСОВИ:

Тропарѣ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: Слѡва: тропар светог из *Минеја*, ѿ нѣнѣ: богородичан часова.

Ако свети нема тропар, онда се узима општи према лику.¹²⁰

2. два мала света, сваки с тропаром: тропар првог светог, Слѡва: другог светог, ѿ нѣнѣ: богородичан часова.¹²¹

3. свети са Великим славословљем и више: као под А.1.

4. у Прет/Попразништву:

а. мали свети: тропар празника, Слѡва: тропар светог, ѿ нѣнѣ: часова.¹²²

б. два мала света, сваки с тропаром: на Првом часу, празника, Слѡва: првог; на Трећем часу, празника, Слѡва: другог; и тако наизменице.¹²³

в. ако свети нема тропара: тропар празника, Слѡва, ѿ нѣнѣ: часова.

г. свети са Великим славословљем и више: као под А.4.а.

¹¹⁹ Венијамин, *Новаја скрижал*, 121.

¹²⁰ *Октоих*.

¹²¹ *Типик*, гл. 52.

¹²² *Октоиха*.

¹²³ *Типик*, гл. 52.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ: као под А.

б. кад је ꙗлнѡѡа: ꙗпѡстолн, мѡченицы ꙗ прорѡцы ..., Слѡва:
Поманѡ Гѡсподн ꙗкѡ блѡгъ..., ꙗ нынѣ: часова.¹²⁴

В. НЕДЕЉОМ:

васкрсан, Слѡва: светог (ако има), ꙗ нынѣ: часова.¹²⁵

Кондаци:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:**

1. мали свети: кондак светог.

2. два мала света, сваки с кондацима: на 1. часу, првог светог; на 3. часу, другог; и тако наизменице.¹²⁶

3. свети са Великим славословљем и више: као под А.1.

4. у Прет/Попразништву:

а. мали свети и свети са Великим славословљем:¹²⁷ кондак празника.

б. свети са Полијелејем и Бденијем: кондак празника и светог наизменично.¹²⁸

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ: као седмичних дана.

б. кад је ꙗлнѡѡа: Со свѡтѡмн.¹²⁹

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети: кондак васкрсан.¹³⁰

¹²⁴ Типик, гл. 13.

¹²⁵ Типик, гл. 52.

¹²⁶ Типик, гл. 52.

¹²⁷ Октоих.

¹²⁸ Типик, гл. 52.

¹²⁹ Типик, гл. 13.

¹³⁰ Типик, гл. 52.

2. свети са Великим славословљем и Полијелејем: наизме-нично васкрсан и светог.¹³¹

3. свети са Бденијем: само светог.¹³²

Ако се Девети час говори у притвору храма тад свештеник на крају говори његов отпуст. Ако се Девети час служи у цркви отпуст Деветог часа не бива.¹³³

ИЗОБРАЗИТЕЉНА

Изобразитељна *изображаѣтъ*, и у случају нужности замењује Литургију.¹³⁴

– кондаци по *Слѣбн, ѿстави*: дана, храма светог, светог редовног (ако има), *Слѣва: Со свѣтѣмн, ѿ нынѣ*: храма Христовог или Богородичиног или *Предстѣтельство*.¹³⁵

– У Прет/Попразништву Христовом, у храму Христовом се кондак храма не узима, него је на *ѿ нынѣ*: празника.¹³⁶ Тако исто је средом и петком у храму Христовом, кондак дневни се узима на крају уместо кондака храма. По тој аналогiji, у Прет/Попразништву Богородичином, у њеном храму не узима се кондак храма.

– Кондак храма Претечином не узима се уторком, јер се узима кондак Претечи дана.¹³⁷ (Према томе, не узима се у понедељак анђелима у њиховом храму, и светом Николају четвртком и свим Светима у суботу.)¹³⁸

¹³¹ Типик, гл. 52.

¹³² Типик, гл. 3; по *Општем минеју*: васкрсан и светог наизменце.

¹³³ Типик, гл. 9.

¹³⁴ *Црквени устав*, 74.

¹³⁵ Типик, гл. 52.

¹³⁶ *Октоиха*.

¹³⁷ Типик, гл. 52.

¹³⁸ По *Часословицу*, кондаци иду другачије: најпре кондак Преображења, дана, храма, *Слѣва: Со свѣтѣмн, ѿ нынѣ: Предстѣтельство* – биће да је кондак Преображења наведен само као пример, да се у храму Христовом говори кондак храма.

ЛИТУРГИЈА

Изобразитељни псалми (102. и 145.) певају се на Литургији увек кад и Блажена.

Блажена:¹³⁹

Најпре видети да ли су светом у *Минеју* наведена Блажена. Ако нису, ма били наведени *Прокимен*, *Апостол*, *Јеванђеље* и *Причастен*, певају се *Дневниј* антифони са краја *Ирмологије* и *Апостола*. Блажена се не узимају.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети коме нису наведени *Блажени*: *Октоиха* на 6.
2. ако му је наведена песма на *Блажени*: *Октоиха* 4, и светог одређена песма 4.
3. ако су два света и свакоме указана песма: светима на 8 (*Октоих* се изоставља).
4. у Попразништву: одређена песма канона писаног на сâм празник (а не попразничног) на 6; ако има *Блажена* и свети: празника одређена на 4, и светог на 4.

Б. СУБОТОМ:

- а. кад је *Бог Господь*: као под А.
- б. кад је *Илиџа*: *Октоиха* 6.¹⁴⁰

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети коме нису наведени *Блажена*: васкрсна на 8.¹⁴¹

¹³⁹ У Српској цркви, прва четири блажена певају се одређеног (наведеног) гласа; друга 4 блажена певају се: ако су прва четири од 1. до 4. гласа: 8. гласом; ако су од 5. до 8. гласа: 4. гласом.

¹⁴⁰ *Типик*, гл. 13.

¹⁴¹ *Црквени устав*, 21; по правилу с почетка *Октоиха*

2. светог на 6, с Полијелејем и Бденијем: васкрсна 6, светог са треће песме на 4.

3. у Прет/Попразништву: васкрсна 4 и празника одређена 4; ако је светом наведена песма: васкрсна 4, празника 4, светог 4.¹⁴²

4. на велике Христове празнике (из броја 12) певају се одређени празнични антифони.

Входноје:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети, свети са Великим славословљем, Полијелејем, Бденијем, на све Богородичине празнике: Прїндїте..., во свѣтѣхъ днѣхъ сѣхъ, поклѣхъ тѣхъ: Яаааааа.¹⁴³

2. сви Христови празници из броја 12, још Сретење и Благовести (кад падну на Цвети): имају нарочито Входноје.

3. у Попразништву и Оданију Христових празника, входније Прїндїте, уместо во свѣтѣхъ днѣхъ сѣхъ, узима се на: (сем кад Попразништво или Оданије им падне у недељу):

- Крстовадне: Прїндїте..., плѣтїю распнѣхъ:
- Божића: Прїндїте..., рождѣхъ ѿ дѣвѣ:
- Богојављење: Прїндїте..., во ѿрдѣхъ крестнѣхъ:
- Спасовадне: Прїндїте..., вознесѣхъ во славу:
- Преображење: Прїндїте..., прѣбразнѣхъ на горѣ, сем кад Попразништво (или Оданије) падне у Недељу, тада се узима Воскресїхъ ѿзъ мертвѣхъ.
- Духови: Вознесѣхъ Гдї слою твою...

Б. СУБОТОМ: као под А.

¹⁴² Општи менеј.

¹⁴³ Типик Николајевїхъ: Типик Георгија Протопсалтовића, Цариград 1853, на Малу Госпојину, 16.

В. НЕДЕЉОМ

ПРІИДІТЕ..., ВОСКРЕСІИ ІЗЪ МЕРТВЫХЪ, ПОЮЩЫѦ ТН: ІЛЛІЛІѦ.

– Тако и на све празнике Богородичине, Попразништва и Оданија кад падну у недељу.

– На Христове празнике (из бр. 12) празнично Входноје узима се и недељом.

Тропари и кондаци по Входу:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети:

– *тропари:*

– храма Христовог или Богородичиног, дана, храма светог, светог редовног (из *Минеја*) и другог светог редовног (ако има).

– у храму светог: тропар седмичног дана, храма светог, светог редовног (из *Минеја*) и другог светог редовног (ако има).

– *кондаци:*

дана, храма светог, светог редовног и другог светог редовног (ако има), *Слѡва: Со свѡтѡмн, І ѡнѡѦ:* храма Христовог и Богородичиног¹⁴⁴ или *Предстѡтельство* ако је храм светог.¹⁴⁵

Средом и петком не узима се тропар храма Христовог (кондак се узима)¹⁴⁶, а тако исто и четвртом храма апостолског.¹⁴⁷

¹⁴⁴ *Типик*, гл. 52; на крају црквенословенског *Типика*.

¹⁴⁵ Тако мислим, не узима се (мада то *Типик* не каже – каже на Изобразитељни за храм Претечин и на Повечерју такође за Претечин и храм Апостола) понедељком тропар храма, Арханђела; уторком храма, Претечин.

¹⁴⁶ *Типик*, гл. 52.

¹⁴⁷ *Типик*, гл. 52.

2. свети са Великим славословљем и више: као под 1, само се тропар и кондак дана и **Со свѣтѣмн...** не узима

3. свети са Полијелејем: тропар храма Христовог или Богородичиног или светог, светог који се празнује, кондак храма светог, **Слѣва**: кондак светог који се празнује, **И њѣнѣ**: храма Христовог или Богородичиног или **Предстѣтельство** ако је храм светог.

4. свети са Бденијем: као под 3, само се тропар и кондак храма светог не узимају.

5. на 12 великих празника: тропар Празника, **Слѣва**, **И њѣнѣ**: кондак празника.

6. у Прет/Попразништву:

а. мали свети, и свети са Великим славословљем и Полијелејем:

– у Прет/Попразништву Христовом:

тропари: тропар Празника, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног и другог светог (ако има).

кондаци: храма Богородичиног или храма светог,¹⁴⁸ **Слѣва**: светог редовног, **И њѣнѣ**: Празника.

(Тропар и кондак храма Христовог тада се не узима.¹⁴⁹⁾¹⁵⁰

– у Прет/Попразништву Богородичином

– тропари: тропар храма Христовог, празника, (храма светог), светог редовног и другог редовног (ако има);¹⁵¹

– кондаци: храма Христовог (или храма светог), **Слѣва**: светог редовног, **И њѣнѣ**: празника

(Тропар и кондак храма Богородичиног се не узима.)

б. свети са Бденијем:

– тропари: празника, светог редовног.

– кондаци: **Слѣва**: светог редовног, **И њѣнѣ**: празника.

¹⁴⁸ Претпразништво Богојављења, 2. јануар.

¹⁴⁹ Типик, гл. 52.

¹⁵⁰ По правилу у *Октоиху*: пред суботном службом првог гласа не узима се ни храма Богородичиног у Прет/Попразништву Христовом.

¹⁵¹ Типик, гл. 52.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ:

1. мали свети:

– *тропари*: храма Христовог или Богородичиног, па ѡпѡстоли, мѡченицы ѡ прѡрѡцы, светог редовног и другог светог редовног (ако има); ако свети нема тропара, уместо њега: Помѡни Гѡсподи ѡкѡ блѡгъ.

– *кондаци*: (храма Христовог и Богородичиног не узимају се) светог редовног и другог светог редовног (ако има), Слава: Со свѡтымъ, ѡ нынѣ: ѡкѡ начѡтки.¹⁵²

Када је у суботу мали свети, тропар и кондак храма светог се не узимају.

2. свети са Великим славословљем и Полијелејем:

– *тропари*: храма Христовог или Богородичиног или храма светог, светог редовног.

кондаци: храма светог, Слава: кондак светог редовног, ѡ нынѣ: храма Христовог или Богородичиног или Предстѡтельство.¹⁵³

3. свети са Бденијем: као под 2; само се тропар и кондак храма светог не узима.¹⁵⁴

4. у Прет/Попразништву: као под А.б.

б. кад је ѡлнѡѡа: тропари ѡпѡстоли, мѡченицы ѡ прѡрѡцы, Помѡни Гѡсподи ѡкѡ блѡгъ, Со свѡтымъ, Слава, ѡ нынѣ: Тебѣ ѡ стѣнъ:

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети, свети са Великом славословљем и Полијелејем:

¹⁵² Типик, гл. 12.

¹⁵³ Типик, гл. 52. Овако се вели за светог са Полијелејем, а свети са Великим славословљем: без тропара и кондака храма светог; но, пре ће бити овако, јер се тропар и кондак храма светог не узимају у случају Б.1., јер су сви свети поменути у тропару ѡпѡстоли, мѡченицы ѡ прѡрѡцы.

¹⁵⁴ Типик, гл. 52.

– *тропари*: васкрсан, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног и другог светог (ако има).

– *кондаци*: васкрсан, (ако није храм Христов) храма светог, светог редовног (ако и други свети има кондак: *Слáva*: кондак његов, а први без Славе), *И њи́нѣ*: васкрсан (ако је храм Христов) храма Богородичиног (у њеном храму) или *Предста́тельство . . .* (у храму светог).¹⁵⁵

2. свети са Бденијем: као под В.1., само се не узима тропар и кондак храма светог,¹⁵⁶ и другог светог.

3. – у Прет/Попразништву Христовом:

а. мали свети, свети са Великим славословљем и Поли-јелејем:

– *тропар*: васкрсан, празника, храма Богородичиног или светог, светог редовног,

– *кондаци*: *Слáva*: светог редовног, *И њи́нѣ*: празника; ако свети нема кондака: кондак васкрсан, *Слáva*: кондак храма Богородичиног или храма светог, *И њи́нѣ*: празника.¹⁵⁷

– у Прет/Попразништву Богородичином:

тропари: васкрсан, празника, храма светог, светог редовног

кондаци: васкрсан, храма светог, светог редовног (ако нема: *Слáva*: храма светог), *И њи́нѣ*: празника.¹⁵⁸

б. свети са Бденијем: као под В.3.а.; само се тропар и кондак храма светог не узима.¹⁵⁹

4. – на Христов празник из броја 12 недељом: тропар празника, *Слáva*, *И њи́нѣ*: кондак празника

– на Богородичин празник: тропар васкрсан, тропар Празника; *Слáva*: кондак васкрсан, *И њи́нѣ*: кондак Празника.

¹⁵⁵ Типик, гл. 52.

¹⁵⁶ Типик, гл. 3. и 4.

¹⁵⁷ Попразништво Крстовадне.

¹⁵⁸ Попразништво Велике Госпојине.

¹⁵⁹ Типик, гл. 52: *ѿще аѿ сѣдѣнїа въ недеѣлю предпразднство илїи попразднство, и великаго ст҃аго.*

Трисвето:

Трисвето се пева свих седмичних дана, Попразништва и Оданија, и на све празнике сем на: Божић, Богојављење, Лазареву и Велику суботу, Васкрс и целе Светле седмице и Духове – тад се пева Ћлицы; затим: Крстовдан и недељу Крстопоклону – тада се пева Крестъ твоѣмъ:

Прокимен:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: прокимен дана.
2. свети коме је наведен Апостол и Јеванђеље, свети са Великим славословљем и Полијелејем: Прокимен дана и светог.
3. свети са Бденијем: Прокимен само светог.
4. у Претпразништву: као под А.1–А.3.
5. у Попразништву: празника и светог (ако има).¹⁶⁰

Б. СУБОТОМ

- а. кад је Бѣгъ Гѣподъ
1. свети без Апостола: Прокимен дана и упокојеним.
2. свети који има Апостол и Јеванђеље: Прокимен светог и дана.
3. свети са Бденијем: Прокимен само светог.
4. у Прет/Попразништву: као под А.4. и А.5.
- б. кад је ѿпанаѣа: Прокимен дневни и упокојеним.

В. НЕДЕЉОМ

- васкрсан и светог (ако има).
- у Прет/Попразиштву.
- а. мали свети: Прокимен васкрсан гласа и Празника.
- б. свети коме је наведен Апостол и Јеванђеље: васкрсан гласа и светог.¹⁶¹

¹⁶⁰ *Минеј*, Попразништво Мале Госпојине и Крстовадне.

¹⁶¹ *Општи минеј*.

Апостол:

Више од два Апостола се не чита. Ако треба да се читају три зачала, онда се друго чита као подзачално (без посебног завршетка и прекида).¹⁶²

Б. СУБОТОМ

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ

1. од Недеље Свих светих до Недеље о митару и фарисеју: најпре светог, па редовни дана.

2. од Недеље о митару и фарисеју: обратно (ако свети нема наведен Апостол, узима се упокојеним).¹⁶³ Овако се узима и кад је свети са Великим славословљем и Полијелејем. Светом са Бденијем: само светог.¹⁶⁴

3. у неке суботе чита се нарочити Апостол и редовни:

– у суботу пред и по Крстовдану.

– у суботу пред и по Божићу.

– у суботу пред и по Богојављењу.

Ако у те суботе падне велики свети (са Бденијем), чита се Апостол и њему.¹⁶⁵

б. кад је ѡмлаѡѡа: Апостол редовни и упокојеним;¹⁶⁶ овако и Јеванђеље.

В. НЕДЕЉОМ

– редовни недељни и светог (ако му је указан Апостол у *Минеју*); у недеље после Крстовдана, Божића и Богојављења наведених субота (сем недеље пред Божић), затим у недеље јулских и октобарских Отаца, чита се редовни и нарочити

¹⁶² Николајевићев Типик, стр. 239-240, и *Минеј*: Субота пред Божић, зрн.

¹⁶³ *Октоих*.

¹⁶⁴ *Октоих* пред суботом 1. гласа.

¹⁶⁵ Николајевићев Типик, 239.

¹⁶⁶ *Октоих*.

Апостол (и великог светог ако тад падне), а у недељу Праотаца и Недељу пред Божић само нарочити.

Јеванђеље:

Све што је речено за Апостол важи и за Јеванђеље. Сем тога: у Недељу праотаца се чита само Јеванђеље 28. недеље (ако у недељу Праотаца падне Свети пророк Данило и три отрока, онда Апостол и Јеванђеље њима, макар недеља Праотаца пала у 27, 29, 30. или 31. недељу; у том случају се у 28. недељу чита Јеванђеље недеље у коју су пали Праоци (тако и Апостол).

На велике Христове празнике, ма у који дан пали: само празнично (редовно Јеванђеље се чита као подзачало дан раније);¹⁶⁷ исто тако на Богородичине празнике, храмовне и свете са Бденијем када падну у седмични дан (кад падну у недељу, чита се најпре недељни).¹⁶⁸

¹⁶⁷ *Типик*, гл. 7.

¹⁶⁸ У *казанію* Еванђеља и Апостола наведени су Апостоли и Јеванђеља само за 32 недеље, а 33. недеља је Недеља о митару и фарисеју. Но, то је речено уопште, јер ако је Васкрс био касније, а идуће године рано (други Васкрс у току једне године; зато се вели: *внѣ Пасха*), Недеља о митару и фарисеју неће бити 33. (но 32, 31, 29. или 28.). Тада се Јеванђеље сувишних недеља изостављају, а у Недељу о митару и фарисеју и остале читају њихова Јеванђеља и Апостоли.

Но, ако је Васкрс био рано, а идуће године касно (други Васкрс изван године; зато се вели: *внѣ Пасха*), онда Недеља о митару и фарисеју неће бити 33. (но, 34. до 38.), тад ће недостајати Јеванђеља:

1. за највише пет седмичних дана после 17. недеље до Крстовадне (јер Јеванђеље по Луки почиње после 17. недеље, али тек од понедељка по Крстовудне); тад се читају Апостоли и Јеванђеља по увиђавности настојатеља (Лазар Мирковић, *Литургика* I, 287)

2. за седмичне и недељне дане од 32. недеље до Недеље о митару и фарисеју: за седмичне дане тада ће се одступити натраг (зато се то зове: *ѡтступка*) одбројивши колико треба дана, па ће се одатле поново читати (*Типик*, 7. јануар шесто зрѣ); у недељне, пак, дане читаће се Апостоли и Јеванђеља оних недеља у које су читани нарочити а редовни нису:

ДОСТОЊНШ:

Ирмос ДОСТОЊНШ се пева: седмичних, недељних и празничних дана преко целе године.

Не пева се: на Васкрс и Светле седмице, на 12 великих празника, њихова Попразништва и Оданија; у те дане (ма пали у недељу) пева се Ирмос празника девете песме канона с припевом.

На Лазареву суботу, Цвети, Велики четвртак, Велику суботу, Преполовљење и његово Оданије, Духове (и до Оданија им) пева се Ирмос девете песме без припева.¹⁶⁹

На Литургији Светог Василија Великог: уместо ДОСТОЊНШ пева се **Ѓ ТЕТѢ РАДѢТСА** (сем на Велики четвртак и Велику суботу, кад се пева Ирмос девете песме).

ОДАНИЈЕ

Служба само Празника.

Светог који падне у тај дан служба се врши дан раније. Но, на дан Оданија Ваведења служи се и светом, чак ако падне у недељу. Такође ако тада падне празник Светог Јована Богослова или празник Светих цара Константина и царице Јелене, служба се служи и њима.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

На Господи **ВОЗВѢХЪ**: Празника 6, **СЛАВА**, **И НЫНѢ**: празника. Прокимен дана. Входа и паримеја нема. Стиховње

недеља Праотаца (ако није пала у 28. недељу); недеља пред Божић и по Божићу и пред Богојављењем. У последње две ако је велика **ЊТѢПКА** читаће се само нарочито Јеванђеље и Апостол. Може недостајати Јеванђеље још само за једну недељу; тад се чита 62. зачало по Матеју, које се онда на свом месту не чита (По Типику Николајевићевом).

¹⁶⁹ Црквени устав.

стихире: празника. Тропар Празника једанпут. (На Оданије Ваведења: светог, Слава, Ї њѣнѣ: Празника.)

НА ПОВЕЧЕРЈУ: кондак празника.

НА ПОЛУНОЋНИЦИ: обични тропари и молитва Помані Гѣсподи.

НА ЈУТРЕЊИ: на Бѣгъ Гѣсподъ: тропар Празника двапут, Слава, Ї њѣнѣ: празника¹⁷⁰ (на Оданије Ваведења: тропар Празника двапут, Слава: светог, Ї њѣнѣ: Празника). Седални: Празника. Еванђеља нема.

Канони: Празника први на 8, други на 6¹⁷¹ (на Оданије Крстовадне: тропар Празника, канони на 12).

– По 3. песми: седални Празника. По 6. песми: кондак и икос Празника. Честіѣишѣю се не пева, но тропари 9. песме с припевима.

Светилан Празника; тако и стихире Хвалитне на 4.

Славословље велико. Тропар Празника једанпут.

На Часовима: тропар и кондак Празника.

На Литургији:

– Блажена са ирмосом,¹⁷² девета песма оба канона на 8 (а не празнични антифони¹⁷³).

– По Входу: тропар, Слава, Ї њѣнѣ: кондак празника (Оданије Ваведења: тропар Празника и светих, Слава: кондак светих, Ї њѣнѣ: кондак Празника.

– Прокимен и причастан: Празника.

– Апостоли Јеванђеље: на Оданије Христових Празника: само дана; на Оданију Богородичиних празника: дана и Празника.¹⁷⁴

¹⁷⁰ Оданије Мале Госпојине.

¹⁷¹ Оданије Мале Госпојине.

¹⁷² Преображење.

¹⁷³ 31. децембар.

¹⁷⁴ Оданије Мале Госпојине и Крстовадне – Типик; на Оданије Ваведења: и светих

Б. СУБОТОМ:

све као под А; само на Гóсподи **вoззвáхъ: Слáвa:** празника, **И нýнѣ:** Догматик владајућег гласа (сем на Прет/Попразништво и Оданије Божића и Богојављења).

В. У НЕДЕЉУ:

– На Гóсподи **вoззвáхъ:** стихире васкрсне 4, Празника 6 (на Оданије Ваведења, и светог), **Слáвa:** Празника, **И нýнѣ:** Догматик владајућег гласа.

– На *Литији:* Празника.

– *Стиховње:* васкрсне, **Слáвa,** **И нýнѣ:** Празника.

– На *Благосиљању хлебова:* Богорóднице **дѣво** двапут, и Празника једанпут (на Оданије Ваведења: Богорóднице **дѣво** трипут).

– НА ПОВЕЧЕРЈУ, ако не буде Бденија: кондак васкрсан.¹⁷⁵

(Благовестима је Оданије сутрадан по Празнику, а ако падну на Лазареву суботу, Велику и Светлу недељу, онда немају Оданија.)

– НА ЈУТРЕЊУ:

на Бóгъ Гóсподъ: тропар васкрсан двапут, **Слáвa,** **И нýнѣ:** Празника.

– даље све васкрсно.

– *Канон:* васкрсан 4, Богородичин 2 (тако на Оданије Мале Госпојине и Крстовадне) и Празника оба на 8.

– По трећој песми: кондак и икос и седалан Празника. По шестој песми: кондак и икос васкрсни.

– На деветој песми: **Чeстнѣйшю.**

– *Светилан:* васкрсан, **Слáвa,** **И нýнѣ:** Празника.

– *Хвалитне* стихире: васкрсне 4, Празника са Славом 4, **Слáвa:** Стихира јеванђелска, **И нýнѣ:** **Прeблaгocлoвeннa ѣси**

¹⁷⁵ Јер Типик је предвидео кондак светих само за светог с Полијелејем и Бденијем.

Славословље велико. Тропар васкрсан.

НА ЧАСОВИМА:

- тропар васкрсан, Слава: празника, Ы њѣнѣ: часова.
- кондаци: васкрсан и Празника наизменично.

НА ЛИТУРГИЈИ:

- *Блажена*: васкрсна 6, празника 9. песме на 4.
 - *По Входу*: тропари: васкрсан, Празника, Слава: кондак васкрсан, Ы њѣнѣ: кондак Празника (на Оданије Ваведења: тропар васкрсан, Празника, Светог Климента; кондаци: васкрсан, Слава: Светог Климента, Ы њѣнѣ: Празника).
 - Апостол и Јеванђеље: недељно (и Празника ако је Оданије Богородичиног Празника).
- Оданије Сретења се помера.

II

ВЕЛИКИ ПОСТ

ПРИПРЕМНЕ НЕДЕЉЕ:

1. малом светом који падне у недеље: Митара и фарисеја, до Сиропусне: чини се служба у петак на Повечерју;¹

2. светих с Полијелејем, Бденијем, храмовном, Сретењу и његовом Попразнству, служба се меша са васкрсном и Триода (по правилу у Марковим главама за Сретење; и храмовног светог на крају Типика);

3. на Повечерју Месопусне седмице не узима се канон Богородичин (Недеља о блудном сину). Исто тако у седмици сирној (сем среде и петка – кад је Повечерје велико).²

4. Од Недеље месопусне узимају се стиховње стихире све из Триода.

МЕСОПУСНА СУБОТА:

1. мали свети: служба му се чини на Повечерју претходног дана (Триод на крају Недеље о блудном сину);

2. свети с Полијелејем: служба му се врши у петак месопусни, а мртвим у суботу.³

3. свети с Бденијем и Сретење: служи им се служба месопусне суботе, мртвима истог дана у гробници (ако има); ако нема гробнице онда у четвртак месопусни или у претходну суботу.⁴

4. служба Попразнства Сретења ове суботе се изоставља.⁵

¹ Типик, гл. 49.

² Типик.

³ Црквени устав, 45.

⁴ Типик.

⁵ Црквени устав, 45.

• Сиропусне седмице почиње употреба *Триода*. У уторак и четвртак Велико повечерје. (Уместо *Гѡ̀пѡди сѡлѡ*: тропари дана и храма, *Бѡ̀жѡ ѡтѣцѡ нѡ̀шнѡхѡ* с Малог повечерја.) У среду и петак на Јутрењу: *Ѧллѡлѡѡ*, и тројични гласа.

• Канони: *Октоиха* 6, *Минеј* 4, *Триода* 4; за које песме има трипеснец: *Триода* 6, трипеснец 8, на крају тих песама ирмоси трипеснеца. (Изоставља се канон *Октоиха* и *Минеја*.⁶)

• Часови посни заједно су с Вечерњом – све с молитвом Светог Јефрема.

• Ако у среду и петак те седмице падне свети с Полијелејем, служи му се служба дан раније.⁷

• Полијелеј престаје у недељу Сирну, и не узима се (осим кад у недељу падне свети с Полијелејем и Бденијем) до Крстовадне.⁸

• У недељу Блудног сина, Месопусну и Сиропусну, после 134. и 135. псалма, додаје се 136. псалм: *На рѣкѡхѡ кабѡлѡнскѡхѡ*.⁹

Опште напомене

• На свим службама (Вечерњи, Повечерју, Полуноћници, Јутрењи, сваком Часу) долазе молитве Светог Јефреме Сирина, с три поклона велика, 12 малих са *Бѡ̀жѡ, ѡчѡисти мѡ̀*, и на крају један поклон велики све уз све три молитве. На Деветом часу чинимо само три поклона велика уз молитве Светог Јефрема Сирина.¹⁰ Поклона нема суботом и недељом. Престају у петак после Пређеосвећене литургије.¹¹

⁶ Типик.

⁷ Правило за Обретења.

⁸ *Триод*.

⁹ *Ирмологија* после Пасхалног правила.

¹⁰ *Црквени устав*, 48.

¹¹ *Триод*, петак Прве недеље поста.

• Велики поклон: ...Ѣ́ЛНѢ ЧЕЛОВѢ́КЪ МО́ЖЕТЪ ПРА́ВЪ СТОА́, ꙗ́ко њи́и ма́лѡ на́клонѡ́мѡ главо́у на зе́млю покло́нитѣа...¹²

• По Уставу Лавре Светог Јована Златоустог у Светој Гори,¹³ велики поклон се врши тако да се коленима и рукама и главом додирне земља.¹⁴ И по Јиречеку, у три такта: прво се падало на колена, па на руке, и најзад се челом додиривала земља.¹⁵

• „...при сваком сагибању колена и опет устајању, ми самим чином показујемо да смо због грешности наше пали на земљу; а по човекољубљу Онога Који нас је створио позвани смо опет на небо“.¹⁶

• Светим који падну у суботе и недеље Великог поста служба се врши у петак и недељу на Поверечју¹⁷ (но, тако само у суботе прве и пете недеље Поста, јер се у друге суботе канон *Минеја* узима на Јутрењи).

• Од понедељка Друге недеље на Повечерју читају се службе малих светих који ће пасти у Лазареву суботу и даље до Томине недеље.¹⁸

• Ако ко умре Чисте недеље, трећина (Парастос) бива тек у петак 1. недеље Поста увече. На Теодорову суботу му је Литургија, а деветина у суботу Друге недеље Поста. Петдесетница бива тачно у који падне дан. Заупокојена литургија бива тек од Томине недеље.¹⁹

• Ако Сретење или Обретење падне у понедељак Прве недеље Поста (Сретење најдаље тад може пасти), служба им се чини у Недељу сиропусну.²⁰

¹² Типик, гл. 49: Чисти понедељак: Ѡ покло́нѣхъ.

¹³ Написао игуман Кирил 1910. године – превео отац Јустин, стр. 105.

¹⁴ Исто: *Новаја скрижаљ*, 92.

¹⁵ *Историја Срба*, 272, напомена 98.

¹⁶ Свети Василије Велики, *Поука* 91.

¹⁷ *Триод*, петак 1. недеље Поста по Вечерњи.

¹⁸ *Триод*, понедељак 2. недеље Поста: најпре канон Богородици *Октоиха*, па светог.

¹⁹ *Триод*, Недеља сирна после Вечерње; *Типик*.

²⁰ *Триод*.

- Ако Обретење падне у који други дан те седмице, онда служба бива на Теодорову суботу или у Недељу сиропусну.²¹

- *Октоих* се, сем суботом и недељом, уз Велики пост не узима.²²

- Света четрдесетница се завршава петком уочи Лазареве суботе.²³

- На Велику среду по Пређеосвећеној литургији, поклони престају (у цркви; у келијама до Великог петка); али у *Типику* су предвиђени и на Велику среду на Малом повечерју.

- *Псалтир* се не чита од Велике среде (сем 17. катизма на Статијама на Велику суботу), и Повечерје је мало.²⁴

- Уочи среде четврте седмице (Преполовљење Поста) узимају се на *Господи воззвахъ* само стихире из *Триода*, а такође и канон на Јутрењу. Служба светом који падне у ту среду узима се на Повечерју.²⁵

ВЕЧЕРЊА

У седмичне дане Великог поста, Вечерња се служи одмах после часова и Изобразитељне.²⁶

Катизме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: осамнаеста.

²¹ *Типик.*

²² *Типик.*

²³ *Црквени устав*, 55.

²⁴ *Црквени устав*, 57; *Типик*: Велика среда.

²⁵ *Типик*; *Триод*.

²⁶ *Црквени устав*, 47.

2. свети с Полијелејем: уочи понедељка: **Блаженъ мѡжъ**; уочи осталих: осамнаеста.²⁷

Б. УОЧИ СУБОТЕ: на Пређеосвећеној литургији: осамнаеста

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ: **Блаженъ мѡжъ**.

После Вечерње Велике среде до Томине недеље *Псалтир* се не чита.²⁸

На Господи възвѡхъ стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: *Триода 3, Минеја 3, Слава: светог, Ѣ њынѣ*: богородичан или крстобогородичан по гласу Славе светог. Ако свети нема Славе, *Слава, Ѣ њынѣ*: богородичан или крстобогородичан из *Минеја*.

Уочи среде Крстопоклоне: све *Триода*, а светог из *Минеја* чита се на Повечерју. Тако и у среду Пете недеље.

2. два мала света: стихире другог светог се узимају на Јутрењу на Хвалитне.²⁹

3. свети с Полијелејем и Бденијем: *Триод 6, светих 4, Слава: светог, Ѣ њынѣ*: богородичан васкрсан по гласу Славе; Вход, Прокимен *Триода*, Паримије *Триода* и светог.³⁰

Б. СРЕДОМ И ПЕТКОМ

І. кад ће бити Литургија пређеосвећених дарова:

²⁷ Служба Обретења.

²⁸ *Типик*, гл. 27.

²⁹ *Триод*, Чисти понедељак.

³⁰ Обретење и Младенци.

А. СРЕДОМ:

стихире самогласне *Триода* 2, мученична *Триода* 1, подобне *Триода* 3, светог из *Минеја* (сутрашњег) 4, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан по гласу Славе (ако свети нема Славе: *Слава*, *И њинѣ*: богородичан из *Минеја*). Ако је свети с Полијелејем,³¹ онда светог с Полијелејем 4, а стихире с *Господи воззвахъ* светог сутрашњег узимају се сутра на Хвалитне.³² Ако свети тога дана има Апостол и Јеванђеље: Вход са Јеванђељем, иначе са кадионицом. Паримије *Триода* (ако је сутрадан свети с Полијелејем и Бденијем: онда и светог из *Минеја*), по *Да исправитѣ*: одмах *Вонмѣмъ*, Прокимен Апостола, па Апостол и Јеванђеље, и даље Литургија пређеосвећних дарова.

Б. ПЕТКОМ:

1. мали свети:

– Прве недеље Поста: стихире самогласне *Триода* 2, мученичне владајућег гласа из *Октоиха* 4, Светог Теодора (из *Триода*) 4, *Слава*: Теодора, *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.

– недеље Друге, Треће и Четврте: самогласне *Триода* 2, мученичне гласа из *Октоиха* 4, *Минеја* 4, *Слава*: светого (ако нема: мртвен са стиховњих *Октоиха*)), *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.³³

2. свети с Полијелејем:

– уочи суботе Прве недеље, служба му се меша с триодским и Светог Теодора.

– уочи субота Друге, Треће и Четврте. недеље: само служба светог (мртвима се изоставља).

– у Пету суботу: само Богородици (служба светих с Полијелејем се преноси у уторак те недеље).³⁴

³¹ Обретење и Младенци.

³² *Минеј*, Обретење.

³³ *Триод*, суботе Друге недеље.

³⁴ *Типик*, 24. фебруар.

II. ако неће бити Пређеосвећена литургија

а. у среду: на Господи *воззвахъ* стихире из *Триода* и *Минеја* 6, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан из *Минеја*.

б. у петак: мученична 3, *Октоиха* гласа, светог из *Минеја* 3, *Слава*: светог ако има; ако нема: мртвен (са стиховњих),³⁵ *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

васкрсне 6, *Триода* 4, *Слава*: *Триода*, *И њинѣ*: Догматик гласа.

Г. У НЕДЕЉУ УВЕЧЕ:

1. мали свети: покајне владајућег гласа са стиховњих Вечерње 2 и понедељка Јутрење 2, *Триода* 3, *Минеја* 3, *Слава*: светог (из *Минеја* ако има), *И њинѣ*: богородичан по гласу Славе; ако свети нема Славе: *Слава*, *И њинѣ*: богородичан из *Минеја*. Тако све до 5. недеље Поста.³⁶

2. свети с Полијелејем: *Триода* 4, светог 6, *Слава*: светог, *И њинѣ*: Догматик по гласу Славе.

Вход

Недељом, на Вечерњи, због великих Прокимена: увек бива Вход.

Прокимен:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА: прокимени паримија из *Триода*.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ: Господъ воцарисѧ.

³⁵ *Триод*, суботе Друге недеље Поста.

³⁶ *Триод*, Недеље сиропусне увече.

В. У НЕДЕЉУ УВЕЧЕ: Велики прокимен: Не ѿврати и
Дал ѿн.

По Прокимену не узима се Сугуба јектенија, но одмах:
Сподобн Гѡсподн;³⁷ и кад је свети с Полијелејем, по Входу:
Сподобн Гѡсподн.

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Триода*, Слава: светог (ако има), И њинѣ:
богородичан по гласу Славе (с краја *Минеја*); ако нема:
Слава, И њинѣ: *Триода*.³⁸

2. свети с Полијелејем и Бденијем: *Триода*, Слава: светог,
И њинѣ: богородичан по гласу Славе.³⁹

Б. СРЕДОМ И ПЕТКОМ кад се не служи Пређеосвећена
литургија: самогласне 2, мученична 1 (писане у *Триоду* на
Гѡсподн *воззвѡхъ*); петком: мученична четврта са Гѡсподн
воззвѡхъ *Октоиха* гласа, јер се прве три мученичне узимају
на Гѡсподн *воззвѡхъ*, Слава, И њинѣ: богородичан *Октоиха*
гласа (са стиховњих).⁴⁰

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ: васкрсне, Слава: *Триода*, И њинѣ:
богородичан васкрсан по гласу Славе.

³⁷ Типик, гл. 49.

³⁸ Недеља сиропусна.

³⁹ *Триода*, Младенци.

⁴⁰ *Триод*, среда Прве недеље Поста после Пређеосвећене литургије.

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: Богородице Дѣво, и остали из Часовца.
2. свети са Полијелејем: тропар светог, Слава, И њинѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара (тако и у недељу увече); потом: јектенија: Помниѡ ѡбѡ, Бѡже: 3 метаније с молитвама Светог Јефрема Сирина, и Отпуст.⁴¹

Б. УОЧИ СУБОТЕ (ако не буде Литургија пређе-освећених дарова)

1. Прва седмица Поста: Вѣліѡ вѣры, Слава, И њинѣ: Вѣліѡ паче смѣсла.

2. Друга, Трећа и Четврта седмица Поста: Апѡстолн, мѡченици ѡ пророцы, Слава: Помниѡ Гѡсподи ѡбѡ блѡгѡ, И њинѣ: Мѡти свѣтѡл.⁴² Ако тада падне Обретење или Мученици, по правилу у Марковим главама.

3. у седмице Прве до Пете: на Вечерњи: по молитвама Светог Јефрема Сирина одмах: Слава Тебѣ, Хрѣстѣ Бѡже: и Отпуст.⁴³

ПОВЕЧЕРЈЕ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: Повечерје је велико с каноном: Прве недеље: великим; од Друге недеље Поста: Богородичиним Октоиха и Минеја светих који падну од Лазарева суботе до Томине недеље; тад је по трећој песми: кондак и седалан

⁴¹ Триод, Обретење.

⁴² Типик, субота Прве и Друге недеље.

⁴³ Недеља сиропусна.

Минеја; по шестој песми: седалан Богородичин. После канона: *Достоѣнш*.⁴⁴

2. свети са Полијелејем: Велико повечерје; по првом Трисветом: тропар светога, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара; по другом Трисветом: обични тропари; уместо *Господи сѣлѣ*: кондак светога.⁴⁵

3. уочи понедељка: Повечерје мало ако је уочи недеље било Бденије, тада без канона Богородици.⁴⁶ Мало повечерје је у Среду акатистну пре Бденија. На Малом повечерју, после *Иже на всѣмъ вѣмѣ*: читају се молитве Светог Јефрема Сирина с поклонима.⁴⁷ Где је у *Часовцу* предвиђен возглас: *Молитвами свѣтѣхъ о҃тецѣхъ*, ту се и говори, а не: *Божѣ оуцѣмъ нѣ*;⁴⁸ тропари су на Малом повечерју обични.⁴⁹

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

Велико повечерје (Уочи Суботе акатистне: Мало повечерје, без поклона).

После првог Трисветог:

Прве недеље: тропар светог, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан (*Всѣмъ паче смѣсла*).

– од Друге до Пете недеље: тропари *Апостолн*, *мѣченицы* и *пророцы*, *Слава*: *Помани Господи ѡбѣ бл҃гѣхъ*, *И њинѣ*: *Мати свѣтѣхъ*.

– после другог Трисветог: обични у *Часовцу*.

– по трећем (уместо: *Господи сѣлѣ*):

– Прве недеље Поста: кондак мученика.

– од Друге до Пете недеље: тропари *Со свѣтѣмъ*.⁵⁰

⁴⁴ Типик, понедељак 2. недеље Поста.

⁴⁵ Црквени устав, 50.

⁴⁶ Триод.

⁴⁷ Недеља сирна после Вечерње.

⁴⁸ Типик.

⁴⁹ Недеља сиропусна.

⁵⁰ Типик, субота Прве недеље Поста.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ: ако је Бденије, нема Повечерја; ако нема бденија, свакако Мало повечерје.

Г. НЕДЕЉОМ И ПРАЗНИКОМ: Мало повечерје.

На Великом повечерју (сем уочи суботе), уместо Отпуста узима се молитва: Владико многомилостиве.⁵¹

ПОЛУНОЋНИЦА

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

све као ван Поста, само на свом месту читају се молитве Светог Јефрема Сирина с поклонима.

Б. СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ: као и ван Поста.

ЈУТРЕЊА

По почетном возгласу: Трисвѣтоѣ: Гѡсподи помнѣй 12 пута, па 19. и 20. псалам (суботом и недељом без Трисветога).

По Великој јектенији:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: ѿмнѣѣ владыѹѣг гласа, и тројични тропари (с краја Триода).

2. свети са Полијелејем и Бденијем: Бѡгъ Гѡсподъ, тропар светог двапут, Слава, ѿ нынѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара.⁵²

⁵¹ Црквени устав, 47.

⁵² Обретење.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

– Прве седмице: БОГЪ ГОСПОДЪ, тропар Светог Теодора двапут, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

– Друге, Треће и Четврте седмице: ЯЛНЛѢѢ 2. гласа, тропар: ЯПОСТОЛН, МЪЧЕНИЦЫ И ПРОРОЦЫ (двапут), СЛАВА: ПОМАНН ГОСПОДН ЯКШ БЛАГЪ, И НЫНѢ: МАТИ СВАТАА.

2. свети с Полијелејем и Бденијем:

– Прве седмице: меша се служба са службом Светог Теодора

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: БОГЪ ГОСПОДЪ, тропар светог двапут, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан васкрсан по гласу тропара (служба покојним се изоставља).

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети: служба васкрсна и *Триода*.

2. свети с Полијелејем и Бденијем: по правилу за Обретење.

Катизме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

– мали свети и свети с Полијелејем: три катизме по пропису.

Б. СУБОТОМ:

– Прве седмице: две катизме.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: 1. и 17. катизма.

В. НЕДЕЉОМ:

– две и 17. катизма

Седални:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:**

1. мали свети: први седалан владајућег гласа с краја *Триода* (ако свети има кондак: мученичан гласа се онда пева на првом седалну с припевом: *ДѢВЕНЪ БОГЪ*).⁵³

– Други и трећи седалан из *Триода*: дана. Седални долазе одмах после завршетка катизме (нема Мале јектеније).

2. свети с Полијелејем: прва два седална *Триода*, без јектенија; по трећој катизми: мала јектенија и оба седална светог; Полијелеј, итд.⁵⁴

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

– Прве седмице: два седална *Триода*.

– Друге, Треће и Четврте седмице: један седалан састављен од три мученична *Октоиха* гласа (други мученичан првог седална, први и други 2. седална с припевом: *ДѢВЕНЪ БОГЪ*; па мртвен са припевом: *БЛАЖЕНН, ѡЖЕ ѢЗБРАЉЪ: СЛАВА, Ы НЫНѢ*: богородичан први владајућег гласа),⁵⁵ па 17. катизма, делећи је на пола. После првог дела: јектенија за упокојене; после другог дела: тропари по Непорочни: *СВѦТЫХЪ ЛНЪ*: потом Мала јектенија за упокојене; *ПОКОЙ СПАСЕ НАШЪ*: и псалам 50.⁵⁶

2. свети с Полијелејем: све светог.

3. по Псалму 50: молитва *СПАСИ БОЖЕ*. (Суботом се не узима сем Лазарева суботе све до Велике среде закључно).

⁵³ *Триод.*

⁵⁴ Правило за Обретење.

⁵⁵ *Типик*, субота Друге недеље.

⁵⁶ *Типик*, субота Друге недеље.

Канони:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети:

– Канони *Минеја* и *Триода*: за које песме има трипеснец, а за које нема, само *Минеја*.⁵⁷

– Ирмоси 3. и 6. песме *Минеја* не узимају се испред тих песама, него одмах стихови *Ирмологије* уз тропаре.

– у среду четврте седмице: Канон Крста с трипеснецем, а ирмоси се певају на крају тих песама,⁵⁸ сем: у среду, кад има трипеснец треће песме, чији се Ирмос узима на крају те песме; и у суботу, кад има четверопеснец четврте песме.

По трећој песни: седалан с богородичиним или крстобогородичиним светог.

По шестој песни: кондак с икосом светог; ако свети нема кондак: мученичан гласа *Триода* (налази се после првог седална гласа).

– У среду Четврте седмице: седалан и кондак с икосом Крста.

2. два света, оба с канонима: оба се читају као један, с ирмосом на 6.⁵⁹ 3. свети с Полијелејем и Бденијем: канон *Минеја* 8, Катавасија *Ὡς ἐν οὐτῷ*; за које песме има трипеснец: *Минеја* 6, *Триода* 8, Катавасија *Триода*.⁶⁰

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

– Прва седмица: храма и Светог Теодора.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: храма Христовог и Богородичиног, *Минеја* 4, храма светог 6.

⁵⁷ *Триода*, Чисти понедељак.

⁵⁸ *Триода*, Чисти понедељак.

⁵⁹ *Црквени устав*, 48.

⁶⁰ *Црквени устав*, 50.

(Ирмос и један тропар без стиха: стихови од: *Тогдà потцàшaгa влaдàѝки*. Претходни стихови до 6. песме не узимају се;⁶¹ за које песме има трипеснец: *Минеја* и *Триода* (канон храма се изоставља).⁶²

По трећој песми: Мала јектенија обична.

– Прве седмице: седални светог.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: кондак и икос светог.

По шестој песми:

– Прве седмице: Јектенија обична; кондак и икос светог.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: Мала јектенија за упокојене, кондак и икос за упокојене.⁶³

2. свети с Полијелејем:

– Прве седмице: Канон светог и Светог Теодора, оба на 8, Катавасија *Ћвѣрзѧ оугѧ*.

– по трећој песми: кондак и икос и седални светог и седални Светог Теодора.

– по шестој песми: кондак и икос Светог Теодора.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: само светог с обичном Јектенијом.

– у недељу Четврту и Пету: по трећој песми: кондак светог; по шестој песми: кондак васкрсан.

Катавасија:

1. у Недељу Митара и фарисеја, кад падне:

а. пре Светог Саве: Богојављенска.

б. од Светог Саве до 9. фебруара: Сретењска.

в. иза Оданија Сретењског (9. фебуара): Благовештенска.⁶⁴

⁶¹ *Триод*, друга субота.

⁶² Теодорова субота, Друге недеље.

⁶³ *Типик*.

⁶⁴ *Типик*, Николајевић.

2. у Недељу Блудног сина:

– ако падне пре Сретења, у његово Прет/Попразништво, на само Сретење или Оданије му: Сретењска, по Празнику (од 10. фебруара): Триодска.

3. у недеље Месопусну и Сиропусну:

– ако падну пре Сретења, у његово Прет/Попразништво или по Оданију.

– Триодска; ако падне на само Сретење или Оданије му: Сретењска.

– субота Месопусна и Сиропусна, ако падну на Сретење или Оданије му: Сретењска.

– Субота месопусна, ако падне пре Сретења, у његово Прет/Попразништво или по Оданију му: Триодска.

– Субота сирна:

– ако падне у Претпразништво Сретења: Триодска.

– на само Сретење, Попразништво му и Оданије: Сретењска.

4. у Прву и Трећу недељу Поста, Лазареву суботу, Цвети и Страсне седмице: Катавасија *Триода*

5. у недеље Другу, Четврту и Пету Поста, затим у седмичне дане (и суботе) целе Четрдесетнице кад у њих падне свети који се празнује: Катавасија Благовештенска.

Одређени стихови из *Ирмологије* читају се пре ирмоса (сем за шесту песму); затим, уз ирмос и тропар. Стихови друге песме читају се пре ирмоса, а уз ирмос и тропар чита се припев: *СЛАВА ТЕБѢ, БОЖЕ НАШЪ, СЛАВА ТЕБѢ*. Од Великог понедељка, припев: *СЛАВА ТЕБѢ, БОЖЕ НАШЪ, СЛАВА ТЕБѢ* уз све песме.

Достојниш: узима се седмичних дана (и суботом) кад је мали свети.

Светилан:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: Светилан гласа из *Триода*.

У среду Четврте седмице: гласа, **СЛАВА:** Крста, **И НЫНЋ:** Крста.

2. свети с Полијелејем: светилан светог, **СЛАВА,** **И НЫНЋ:** богородичан његов.

Б. СУБОТОМ:

– Прве седмице:

1. мали свети: Светог Теодора, **СЛАВА,** **И НЫНЋ:** богородичан.

2. свети с Полијелејем: светог, **СЛАВА:** Светог Теодора, **И НЫНЋ:** богородичан његов.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: светилан *Октоиха* писан у *Триоду* после канона.

2. свети с Полијелејем: само њему.

В. НЕДЕЉОМ:

– као и ван Поста.

Хвалитне стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. два мала света сваки са стихирама на **Господи воззвахъ**, другог светог се узимају на хвалитне.⁶⁵

2. свети с Полијелејем: стихире њему.

Б. СУБОТОМ:

– Прве седмице: Светог Теодора; ако је свети с Полијелејем: светог и Светог Теодора, **СЛАВА:** Светог Теодора, **И НЫНЋ:** Богородице, **ты еси лоза.**

⁶⁵*Триод*, Чисти понедељак.

Потом: Велико словословље.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: *Октоиха* гласа 4, *Сла́ва*: самогласан, *И њи́нѣ*: богородичан.

2. свети с Полијелејем: само њему.

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Триода*, *Сла́ва*: светог (ако има), *И њи́нѣ*: богородичан по гласу Славе (с краја *Минеја*); ако свети нема Славе: *Триода*.

2. свети с Полијелејем и Бденијем: *Триода*, *Сла́ва*: светог, *И њи́нѣ*: богородичан *Триода*.

Б. СУБОТОМ:

мали свети

– Прве седмице: Светог Теодора

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: мученични и мртвени владајућег гласа, *Сла́ва*, *И њи́нѣ*: богородичан.

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Бла́го ѣ́сть* двапут: *Трисва́то́е: па въ хра́мѣ сто́аще: и да́ле по Часовцу*.

2. свети с Полијелејем: *Бла́го ѣ́сть* једанпут: па *Трисва́то́е: тропар* светог, *Сла́ва*, *И њи́нѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара.

Б. СУБОТОМ:– Прве седмице:

1. мали свети: *Бла́го ѣ́сть* једанпут, тропар Светог Теодора, *Сла́ва*, *И њи́нѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара.

2. свети с Полијелејем: по Великом славословљу: тропар светог, Слава: Светог Теодора, И њинѣ: богородичан васкрсан по гласу последњег тропара.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: Благо ѣсть једанпут; по Трисвѣтоѣ: И постоли, мѹченицы и пророцы, Слава: Помани Господи ѡбѡ блѡгѡ, И њинѣ: Мати свѣтѡѡ.⁶⁶

2. свети с Полијелејем: по Великом славословљу: тропар светог, Слава, И њинѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

В. НЕДЕЉОМ: васкрсни.

ЧАСОВИ:

Први час се служи одмах по молитвама Светог Јефрема Сирина на Јутрењи: Прѣидѣте: и 3 псалма; Заѡтра оуслѡши: Слава, И њинѣ: Чтѡ та наречѣмѡ: Стѡпѡи моѡ, понављајући стихове; а последњи три пута. У понедељак и среду Крстопоклоне недеље, уместо: Стѡпѡи моѡ: Крестѡ Тѡѡемѡ: с поклоњењем Крсту, као и у Недељу крстопоклону пева се и стихира⁶⁷ Овако је поклоњење и у петак после Часова кад се уноси крст⁶⁸. По Трисвѣтоме, и на осталим Часовима, кондак Крсту.⁶⁹ Остало по Часловцу.

На крају Првог часа, ако неће бити Отпуст, не чита се Трисвѣтоѣ, него Господи помѡли дванаест пута: потом Всесвѣтѡѡ Трѡнице.

Трисвето увек долази пред Отпуст (на крају Вечерње и на крају Изобразитељне кад ће бити Литургија пређеосвећених дарова.)

⁶⁶ Типик.

⁶⁷ Среда 4. недеље Поста.

⁶⁸ Триод.

⁶⁹ Триод, понедељак.

На Шестом часу, паримеј.

Девети час се чита после Шестог, а иза њега *Изобразитељна*. На свим Часовима уз молитве Светог Јефрема Сирина: три метаније, 12 малих и 1 велика, а на Деветом часу само три велике метаније.

Свети с Бденијем: тропар светог, Слава, И њиѣ: часова. По Трисветоме: кондак светог. По Њже на всакоѣ времѣ. Честнѣйшю: три велика поклона са молитвом Св. Јефрема Сирина: Господи Владыко.⁷⁰ По Њже на всакоѣ времѣ: возглас на сваком Часу је: Бѣже оущедри.

Ако ће иза Шестог часа бити Отпуст: по молитви: Бѣже ѿ Господи силѣ: Отпуст.⁷¹

ИЗОБРАЗИТЕЉНА

Изобразитељна долази иза Деветог часа, без изобразитељних псалама; но одмах: Помози наса Господи и: Блажени, које се – кад је мали свети – пева; а свети с Полијелејем – чита.⁷²

После кондака: 40 пута Господи помози: Слава, И њиѣ: Честнѣйшю: и молитве Светог Јефрема Сирина, с поклонима; па одмах: Прѣидите, и псалам 103; и даље Вечерња.

Кондаци: храма Христова, дневни, храма светог, светог редовног, Слава: Со свѣтѣмъ, И њиѣ: храма Богородичног или Предстѣтельство.

Свети с Полијелејем: Блажени (стихови) се не певају, него читају. По ѿслави, ѿстави: кондаци храма Христова или храма светог, Слава: Со свѣтѣмъ, И њиѣ: храма Богородичиног или Предстѣтельство.

⁷⁰ Минеј, 24. фебруар.

⁷¹ Типик, Москва 1854, л. 417а.

⁷² Минеј, 24. фебруар.

свакој Слави: Мала јектенија. Стихире на Гóсподн възвáхъ види на Вечерњу (у Среду акатистну само *Триода*).

Ако не буде Литургија пређеосвећених дарова: види правила на Вечерњи.

По да њсправитсѧ: три поклона уз молитве Светог Јефрема Сирина.⁷⁸ Исто тако, по преносу Светих дарова (тад и монаси: *непокрóвѣни гóще*).⁷⁹

На Со стра́хомъ Бóжїимъ: 1 поклон; на Бѣдн ѡма Госпóдне 3 поклона.⁸⁰

Ако се на светог с Полијелејем служи Литургија пређеосвећених дарова, онда је Вход с Јеванђељем; по да њсправитсѧ, 3 поклона велика;⁸¹ чита се одмах Апостол и Јеванђеље.⁸²

Блажени:

А. СУБОТОМ:

– Прве седмице Поста: трећа и шеста песма канона Светог Теодора (ако тад падне и свети с Полијелејем: трећа песма канона светог на 4, и Светог Теодора шеста песма канона на 4).

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: блажени гласа на 6; у Суботу акатистну (Пете седмице Поста): од треће и шесте песме канона Акатиста

2. свети с Полијелејем: трећа и шеста песма Канона светог на 8.⁸³

Б. НЕДЕЉОМ: као и ван Поста.

⁷⁸ Правило за Обретење.

⁷⁹ Типик; Триод.

⁸⁰ Типик, петак Прве седмице Поста.

⁸¹ Види: *Минеј* за Обретење.

⁸²

⁸³ По Типику: Служба дне њ прѣчн односи се ваљда на Прокимен, Апостол и Јеванђеље.

Тропари и кондаци по Входу:

А. СУБОТОМ:

– Прве седмице Поста:

1. мали свети: тропар Светог Теодора, Слава: кондак његов, *И нынѣ: Триода: Икоже предстательство* (овако и у петак Прве недеље по Заамвоној молитви после Молебна Светом Теодору).⁸⁴

2. свети с Полијелејем и Бденијем: тропар светог, па Светог Теодора, Слава: кондак светог, *И нынѣ: храма Христова или Богородичина или Предстательство*.⁸⁵

– Друге, Треће и Четврте седмице:

1. мали свети: *Ипостолн, мѹченицы и пророцы, Помани Господи ѡкѡ благъ...*, Слава: *Со свѣтыи ми, И нынѣ: Тебѣ и стѣни*.⁸⁶

2. свети с Полијелејем: тропар светог, Слава, *И нынѣ: кондак светог*.

– Пете седмице: тропар Акатиста, Слава, *И нынѣ: Вѣбрѣнной воеводѣ*.

⁸⁴ *Триод.*

⁸⁵ *Правило за Обретење.*

⁸⁶ *Триод.*

III

ОД ЛАЗАРЕВЕ СУБОТЕ ДО ВАСКРСА

УОЧИ ЛАЗАРЕВЕ СУБОТЕ:

ПОВЕЧЕРЈЕ ВЕЛИКО с Каноном из *Триода*. Уместо *Догтојнш*: Ирмос девете песме.

*Тропар*и:

- по првом Трисветоме: Празника.
- по другом Трисветоме: обични.
- по трећем Трисветоме: кондак Празника.¹

ПОЛУНОЋНИЦА:

- по првом Трисветоме: тропар Празника.
 - по другом Трисветоме: кондак Празника.
- Отпуст.
- Молитва: Помани Господи не говори се.

ЈУТРЕЊЕ:

– Богъ Господъ, тропар Празника трипут (двапут, Слава, И нынѣ: трећи пут).

Катизма (и јектенија), Седалан; Катизма 17; и тропар по Непорочни васкрсни, седалан, Слава, И нынѣ: седалан.

Воскресѣніе Христово: Псалам 50. (без молитве: Спаси, Божє).

Канони: (два из *Триода*) са стиховима: Поимъ Господєви; тако и на Цвети. Катавасија: *Триода*.

Честнѣйшю се не пева до Томине недеље, него Ирмос девете песме и тропари (тропар с припевом: Слава Тебѣ, Божє нашъ – све до Васкрса).²

¹ Типик.

² Еп. ирмολόγιον 1960. По Типику са стиховима из Ирмологије.

Свѣтъ Гѡсподъ Бѡгъ нашъ (трипут).

Светилан Триода.

Хвалитне и Слава: Триода, ѿ нынѣ: Преблагословѣна ѣси.

Славословѣ велико.

Тропар: Празника.

НА ЧАСОВИМА: тропар и кондак Празника.

ЛИТУРГИЈА: Златоустава.

Блажена треће и шесте песме Канона на 8.

По Входу: тропар и кондак Празника.

Уместо Трисвѣтагѡ: Ѣлицы.

Уместо Достѡйнѡ: Ирмос девете песме, без припева.

ЦВЕТИ:

Све Празника (*Октоих* се не узима). На Јутрењи по Јеванђељу не чита се *Воскресѣнїе Хрїстоѡво*, него само 50. псалм, после којег се износи Јеванђеље и кади се унакрст врбица и освештава.³

Канон са стиховима из *Ирмологије*.

Светилна нема, но само Свѣтъ Гѡсподъ Бѡгъ нашъ трипут.

На Литургији: антифони, Входноје: *Благословѣнъ градъ ѿ*.

Уместо Достѡйнѡ: Ирмос девете песме.

УОЧИ ВЕЛИКОГ ПОНЕДЕЉКА (УТОРКА И СРЕДЕ):

НА ВЕЧЕРЊИ:

– На Гѡсподн *воззвахъ*: стихире из *Триода*; Вход; по Прокимену: *Сподѡбн Гѡсподн*; Стиховње самогласне из

³ Молитва за освештавање у *Триоду*.

Триода; тропари: Богородице дѣво с поклонима; молитве Светог Јефрема Сирина и Отпуст.

ПОВЕЧЕРЈЕ: Мало с Каноном из *Триода*; на 8. песни: Хвалѣмъ, благословѣмъ, покланѣмъ: уместо Достойно: Ирмос девете песме Канона; по Трисветоме: кондак *Триода*.

ПОЛУНОЋНИЦА: обична све до Велике среде, кад у цркви престаје да се служи све до Томине недеље.

ЈУТРЕЊА:

– прва три дана Велике седмице: ѿмѣна глас 8; тропар Сѣ женихъ градѣтъ (трипут).

– Катизма и седални (без јектенија); онда ѿшподо́битисѧ намъ: Јеванђеље, псалом 50, молитва Спасѣ, Боже, лю́ди твоѧ трипеснец *Триода* (уз тропаре припев: Сла́ва Тебѣ́, Бо́же на́шъ, сла́ва Тебѣ́).

(На Велики уторак: двопеснец, те по молитви: Спасѣ, Боже... одмах Мала јектенија, па кондак са икосом.)

Достойно се не пева, него Ирмос девете песме; Ексапостилар трипут; Хвалитне стихире, Мало славо-словље, Стиховње стихире, Благо ѣсть двапут, и остало; молитве Светог Јефрема Сирина.

ЧАС ПРВИ: као уз Велики пост, с поклонима; тако и остали часови; тропари часа обични по богородичну Јеванђеље; по Трисветоме кондак *Триода*. (Часови се служе као уз Пост, но са читањем Јеванђеља.)

ПО ДЕВЕТОМ ЧАСУ: Во цѣ́рствѣ твоѣ́мъ по ѿ́че на́шъ кондак *Триода*.

На крају ИЗОБРАЗИТЕЉНЕ: катизма 18.

ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЋЕНИХ ДАРОВА.

По да испрѣвѣтѣ три поклона, па се чита Јеванђеље.

По завршетку Литургије на Велику среду престају поклони.

У ПОНЕДЕЉАК и УТОРАК УВЕЧЕ: ПОВЕЧЕРЈЕ ВЕЛИКО с трипеснецом; по Трисветоме: обични тропари; по трећем Трисветоме: кондак *Триода* и *Господи си́лѣ*.

(НА ВЕЛИКУ СРЕДУ УВЕЧЕ: Мало повечерје с трипеснецом; по Трисветоме: кондак *Триода*).

НА ВЕЛИКИ ПОНЕДЕЉАК, УТОРАК и СРЕДУ, када се служи Литургија пређеосвећених дарова, на крају Изобразитељне, по Молитвама Св. Јефрема Сирина, узима се Трисвето, *Господи помилѣ*, дванаест пута, Всесвјатаја Тројице, па Достојно јест (без Буди имја Господње) и уместо Отпуста јереј чита молитву: *Владыко многомногостный*, са Великог повечерја, при томе сви припадну земљи у виду великог метанија. По молитви, подигну се сви, моле опроштење и јереј изговара јектенију: *Помолимсѣ о благоутро́мѣ* као на Великом повечерју. Онда Благословено Царство. Псалам 103. и даље Литургија пређеосвећених дарова.

Ако неће бити Литургија, по молитви Св. Јефрема: Господи Владико, одмах 103. Псалам и Вечерња.⁴

ВЕЛИКИ ЧЕТВРТАК

НА ЈУТРЕЊИ:

– *Илилиѣ*, тропар: *Всѣмъ сла́внѣмъ оученицѣмъ* трипут.

⁴ Типик.

Седална нема, но одмах: Јеванђеље, Псалам 50. (без молитве Спаси, Боже), па канони *Триода*; Ексапостилар као и претходна три дана; Хвалитне стихире и Стиховње као и осталих Јутрења, без поклона; Благосесть једанпут, *Трисвѣто* тропар: *Бгдѣ славіні оученици*.

ЛИТУРГИЈА:

Светог Василија Великог почиње Вечерњом; катизме нема; Вход са Јеванђељем.

После Паримија: Мала јектенија, Трисвето, Апостол и Јеванђеље, и даље Литургија Светог Василија Великог.

Уместо Херувимске песме: *Вѣчерн твоѣ тайны*; ово се пева и уместо Причасна и док се народ причешћује, и уместо *Да исполнѣтѣ*.

Уместо *Ѡ твѣ рѣдѣтѣ*: Ирмос: *Странствѣ владычнѣ*.

ПОВЕЧЕРЈЕ: Мало с трипеснецом.

УВЕЧЕ:

По Шестопсалмију и јектенији: *Ѧлнлѣѣ*, и тропар *Бгдѣ славіні оученици*. Свештеник кади целу цркву; Мала јектенија; читање првог Јеванђеља; по свршетку Јеванђеља: пева се: *Слава долготерпѣнію твоѣмѣ, Господи*.

Антифона три, Мала јектенија, седалан, па: *Ѧ ѡ сподобитиѣ наѣмѣ*: чита се Јеванђеље друго.

– Тако све до Јеванђеља шестог, после којег се певају Блажена и Прокимен, па Јеванђеље седмо, потом престаје кађење и изговарање Мале јектеније, пред читањем пет Јеванђеља.

Псалам 50, и Јеванђеље осмо; трипеснец 5. песме, после које: Мала јектенија; па кондак и икос.

По Деветој песми: Мала јектенија, Светилан; после њега девето Јеванђеље.

Затим: Хвалитне и по њима десето Јеванђеље.

Мало славословље, Јектеније (без главоприклоњења) и једанаесто Јеванђеље.

Бла́го є́сть једанпут, и тропар *Исху́пѣлъ ны є́си*.
Јектенија и Отпуст, без Првог часа.

ВЕЛИКИ ПЕТАК

ЦАРСКИ ЧАСОВИ:

– после три псалма: тропар *Триода* и богородичан часова.

– три тропара *Триода*, Прокимен, Паримија, Апостол и Јеванђеље.

– по Трисветоме: кондак *Триода* (*вѣзбра́нной* се не узима).

Тако и остали часови.

– по молитви Деветог часа: Владико, Господе Исусе... одмах, без Сла́ва, *И ны́нѣ* Блажена читати; по Оче наш: кондак *Триода*.

НА ВЕЧЕРЊИ:

– *Царю́ небѣ́сный*, Трисвето, па Псалам 103.

– на Го́споди воззва́хъ: стихире *Триода*; Вход са Јеванђељем; по Паримијама: Апостол и Јеванђеље.

– Стиховње (при чему се износи Плаштаница).

– Тропар и богородичан.

– метаније и целивање Плаштанице.

МАЛО ПОВЕЧЕРЈЕ:

– Канон Плач Богородице.

ВЕЛИКА СУБОТА

ЈУТРЕЊА:

– БѢГЪ ГОСПОДЬ, и тропари: Благошбръзньи ѿ ѿиѣ, Слава: ѿгда сншѣлѣ ѿ снѣ, ѿ нынѣ: Мѣроуѣснцѣмъ женѣмъ (без васкрсног завршетка); па онда Статије.

– по Великом славословѣ: опход око цркве с Плаштаницом; по уласку у храм: тропар Благошбръзньи ѿ ѿиѣ, па тропар Паримије, Прокимен и Паримија; онда Прокимен, Апостол и Јеванђеље; по Јеванђељу: Слава долготерпѣнѣю твоѣмъ, Господи, јер је Јеванђеље Страсно.

– Јектенија и Отпуст.

ЧАСОВИ:

– Трећи, Шести и Девети: са тропаром и кондаком *Триода*.

ЛИТУРГИЈА:

– Литургија Светог Василија Великог почиње Вечерњом: Царю небѣсньи, Трисвето, па Псалам 103.

– На Господи воззвахъ: стихире васкрсне и *Триода*.

Вход са Јеванђељем; без Прокимена.

Паримије, Мала јектенија, ѿлицы во Христѣ крестѣи.

Апостол и Јеванђеље (Јеванђеље васкрсно и по Јеванђељу:

Слава Тебѣ, Господи, слава Тебѣ).

Уместо Херувимске песме: пева се да молчѣтъ.

Уместо ѿ тебѣ радуетѣ; Ирмос: Не рыдай мене мати.

IV

ОД ТОМИНЕ НЕДЕЉЕ
ДО НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ

Све службе почињу са: тропар *Христѡсѣ воскресѣ* (трипут), који се чита. На Литургији: трипут га свештеник пева (код нас двапут, и трећи пут до њ *сѣщымъ во гробѣхъ* које пева народ),¹ све до Оданија Пасхе; од Оданија до Духова свака служба почиње са Трисветим.²

ВЕЧЕРЊА

По возгласу: *Христѡсѣ воскресѣ* (трипут), па Псалам 103.

После Оданија Пасхе: *Прїидїте*, на сваком богослужењу,³ па катизма: као на Вечерњи од Недеље Свих светих до Великог поста.

На Господи воззвахъ стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Пентикостар* 3, *Минеја* 3, *Слѡва*: светог (ако има), *И њїнѣ*: *Пентикостар*.

2. два мала света кад сваки има своје стихире: њихове стихире на 6, *Слѡва*: светих, *И њїнѣ*: *Пентикостар* (стихире *Пентикостара* се тад узимају на стиховње (редовне стиховње се не узимају),⁴ с припевима празничним.⁵

3. свети на 6: као под А.1.⁶

4. свети с Полијелејем: стихире *Пентикостар* 3, светог 5, *Слѡва*: светог, *И њїнѣ*: Празника.

¹ Понедељак Томине недеље.

² Испред Мале вечерње на Спасовдан.

³ *Пентикостар* на Малој вечерњи.

⁴ *Типик*.

⁵ На крају *Пентикостара* – *Типик*, 1862, лист тѣа.

⁶ Види 27. април.

5. два света (један на 6, други с Полијелејем): стихире *Пентикостар* 3, светог 3, светог с Полијелејем 4, *Слава*: светог с Полијелејем, *И њинѣ*: *Пентикостар*.

На дан Јављања Крста (7. мај): само Крста.

Уочи Преполовљења ина Оданијему: само *Пентикостар*; служба светог из *Минеја* узима се на Повечерју.

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

1. мали свети: *Пентикостар* 3, *Минеја* 3, *Слава*: светог (ако има; ако нема *Слава*: *Пентикостара*), *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа

2. два мала света: стихире другог светог остављају се за Хвалитне.⁷

3. свети с Полијелејем: стихире *Пентикостар* 4, светог 4, *Слава*: светог, *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.⁸

– Уочи суботе по Вазнесењу: *И њинѣ*: *Пентикостар*.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

1. мали свети: само стихире васкрсне и недеље *Пентикостара*; а служба светог служи се на Повечерју.⁹

2. свети с Бденијем: служба му се меша с васкрсном и *Пентикостаром*.¹⁰

Прокимен

Прокимен је дневни (у Недељу Томину и Спасовдан: Велики).

⁷ Типик В. Николајевића, субота Педесетнице, 204.

⁸ Типик 1862, лист тѣв.

⁹ Типик, Недеља Томина, четврто зрѣ.

¹⁰ Свети Георгије.

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: стихире *Пентикостара*, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: *Пентикостара*.

2. свети са Полијелејем: стихире светог, *Слава*: светог, *И њинѣ*: *Пентикостара*.¹¹

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

1. мали свети: васкрсне владајућег гласа с припевима, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: празника.

2. свети са Полијелејем: као под Б.1. (стиховње светог изостављају се, само се самогласан узима на Славу; дакле: Слава на стиховње узима се самогласно).

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

– васкрсна прва, па Пасхалне стихире.

Тропарѣ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети и свети са Полијелејем:

– *Томине седмице*: тропар светог, *Слава*, *И њинѣ*: празника; ако свети нема тропар: празника једапнут

– *седмице Мироносица*: *Благошбразный ѿсифъ*, *Слава*: светог, *И њинѣ*: *Мѣроносцамъ женамъ*; тако једног дана, другог: *ѿгда сншѣлъ ѿ сѣ*, *Слава*: светог, *И њинѣ*: *Мѣроносцамъ женамъ*; ако свети нема тропара: *Благошбразный ѿсифъ*, *Слава*: *ѿгда сншѣлъ ѿ сѣ*, *И њинѣ*: *Мѣроносцамъ женамъ*.¹²

– *осталих седмица*: тропар васкрсан, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара последњег;

¹¹ Типик.

¹² *Пентикостар*, недеља Мироносица по Вечерњи и на крају *Пентикостара*.

– *Пете недеље*: тропар васкрсан, СЛАВА, Ы НЫНѢ: Преполовљења.

– *Седме седмице*: тропар васкрсан, СЛАВА: Отаца, Ы НЫНѢ: Спасовадне (ако има Литија: Отаца двапут, Спасовадне једанпут).

ПОВЕЧЕРЈЕ

Уочи Недеље Томине ако нема Бденија: Повечерје мало (без канона и без ДОСТОЊНШ). По Трисветома: кондак *Пентикостара*, СЛАВА, Ы НЫНѢ: Пасхе.¹⁵

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

У Недељу Томину увече почиње Мало повечерје, с каноном Богородици владајућег гласа и трипеснецом с краја *Пентикостара* (трипеснец с припевом: СЛАВА ТЕБѢ, БОЖЕ НАШѢ, СЛАВА ТЕБѢ). Трипеснец *ВЪ ПОНЕДѢЛЬНИКѢ* чита се уочи понедељка, итд. За које песме има трипеснец изоставља се за те песме песма канона Богородици.¹⁶

Седмице духовске не узима се канон Богородици.¹⁷

По канону: ДОСТОЊНШ.

(Уочи Преполовљења, Оданија његовог и Оданија Пасхе: Канон светог из *Минеја*.)

Уочи другог дана Духова: Канон Светома Духу с припевом: СЛАВА ТЕБѢ, БОЖЕ НАШѢ, СЛАВА ТЕБѢ; тад уместо ДОСТОЊНШ: Ирмос девете песме.¹⁸

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

Канон упокојеним владајућег гласа (са Јутрење).¹⁹

¹⁵ Типик.

¹⁶ Типик, Недеља Томина после Вечерње.

¹⁷ Пентикостар, понедељак по Литургији.

¹⁸ Типик.

¹⁹ Типик.

Тропари по Достојнш:

По Достојнш и Трисветома.²⁰

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: кондак Празника.²¹
2. свети са Полијелејем: кондак светог, Слава, Њ њинџ:
Празника

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

– као под А.²²

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

– (ако нема Бденија:) кондак Празника, Слава, Њ њинџ:
Пасхе све до Оданија Пасхе.²³

- уочи Седме недеље: само кондак Недеље.
- кад се служба светог узима на Повечерју, онда се не узима Канон Богородици ни Трипеснец (уочи Преполовљења и Оданија Пасхе није предвиђен).
- Канон светих који падну у Недељу Педесетнице узима се на Повечерју у недељу увече.²⁴

ПОЛУНОЋНИЦА

Обична, свакодневна. Само до Оданија Пасхе почиње са Христосъ воскрес трипут, Трисвето, па Псалам 50.

Чита се у келијама.²⁵

²⁰ *Пентикостар*, Недеља Томина по Вечерњи.

²¹ Недеље *Пентикостара*.

²² *Типик*.

²³ *Пентикостар*, Недеља Томина по Малој вечерњи.

²⁴ *Типик*, Недеља Томина.

²⁵ *Типик*, понедељак Томине недеље.

Уочи недеље, ако не буде Бденије: Полуноћница васкрсна са Каноном тројичним (уочи Недеље треће: по Вечерњи).²⁶

ЈУТРЕЊА

Почиње возгласом: Слава сватѣи,²⁷ па Хрїстоуъ воскресе трипут.

Слава въ вышнихъ Богъ, па Шестопсалмије. На Спасовдан почиње царски део.

Тропарѣ на Богъ Господь:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети:

– Томине седмице: тропар Празника двапут, Слава: светог, ѿ нынѣ: Празника; ако свети нема тропара: Празника трипут.

– седмице Мироносица: Благошбразный ѿснфъ, ѿгда сншѣлъ єси, Слава: светог, ѿ нынѣ: Мѣроносцамъ женамъ.

Ако свети нема тропара: Благошбразный, двапут, Слава, ѿгда, ѿ нынѣ Мѣроносцамъ.

– осталих седмица до Оданија: тропар васкрсан гласа двапут, Слава: светог (ако има), ѿ нынѣ: богородичан васкрсан по гласу последњег тропара.

– у Попразништву Преполовљенъ и Спасовадана и Духова: Празника двапут, Слава: светог, ѿ нынѣ: Празника; ако свети нема тропара: Празника трипут.

– Јављанье Крста 7. маја: Празника двапут, Слава, ѿ нынѣ: Крста.²⁸

²⁶ Типик.

²⁷ Никольскиј: Пособије, 643, вели да негде чине Царски део, јер се нигде не види да Типик тај део Јутрење изоставља.

²⁸ Типик.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

– Томине седмице: Запеча́танꙋ гробꙋ, Сла́ва: светог, **И ны́нѣ:** Запеча́танꙋ гробꙋ.

– осталих седмица: васкрсан двапут, Сла́ва: светог, **И ны́нѣ:** богородичан васкрсан по гласу тропара (Богородичан васкрсан, владајућег гласа пева се по првом седалну); ако свети нема тропара: богородичан седмице Мироносицама **И ны́нѣ:** *Мѣроносицамаꙋ женамаꙋ*. Осталих седмица: Сла́ва, **И ны́нѣ:** Богородичан васкрсан владајућег гласа.²⁹

2. свети са Полијелејем: као под Б.1.

3. у Попразништву Преполовљења и Спасовадне: Празника двапут, Сла́ва; светог, **И ны́нѣ:** Празника.

В. НЕДЕЉОМ:

– Томине седмице: Запеча́танꙋ гробꙋ трипут.

– Треће недеље Мироносицама: *Ѣгда сннше́лаꙋ*, два пута; Сла́ва: Благоше́рный, **И ны́нѣ:** *Мѣроносицамаꙋ женамаꙋ*.

– Четврте и шесте недеље: тропар васкрсан, Сла́ва, **И ны́нѣ:** богородичан.

– Пете недеље: тропар васкрсан, Сла́ва, **И ны́нѣ:** Преполовљења.

– Седме недеље: тропар васкрсан двапут, Сла́ва: Отаца, **И ны́нѣ:** Спасовадне.

Катизме:

Редовне (две), па Мала јектенија.

²⁹ Типик.

Седални:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

Седални *Пентикостара* (тако је и кад је свети са Полијелејем: његови седални узимају се после Полијелеја, *Слава*: седалан по Полијелеју, *И њинѣ*: Празника).³⁰ По другом седалну: *Воскресѣніе Христѣво* једанпут, па Псалам 50.

Б. СУБОТОМ:

– као и седмичних дана.³¹

В. НЕДЕЉОМ:

– Васкрсни. По другом седалну.

– Томине недеље: Полијелеј.

– осталих: 17. катизма и тропари по Непорочни.

Канони:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети и свети на 6: *Пентикостара* (то јест, претходне недеље): ирмос 2, тропари 4, светог 6.

2. два мала света, сваки с Каноном: *Пентикостара* 6, оба светих на 8.

3. свети са Полијелејем: *Пентикостара* 6, светог 8.³²

4. два света (свети на 6, и други са Полијелејем): *Пентикостара* с ирмосом 4, светог 4, светог са Полијелејем 6.

5. у Попразништву Преполовљења и Спасовадне: Канон Празника: ирмос двапут, тропари 6, светог 5.

– у Попразништву Спасовадне наизменично: једног дана први Канон, другог други: ирмос 2, тропари на 6, светог 4.

³⁰ *Типик.*

³¹ *Типик.*

³² Свети Апостол Марко.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

а. у храму Христовом и Богородичином: *Пентикостара* 8, светог редовног 4 (Канон храма се не узима сем у суботу уочи Духова).

б. у храму светог: *Пентикостара*: ирмос двапут, тропар 4, храма светог 4, светог редовног 4.³³

2. два мала света: *Пентикостар* 6, светих 8 (храма светог се изоставља).³⁴

3. свети на 6: *Пентокостар* 6, светог 6 (храма светог се изоставља).

4. свети с Полијелејем: *Пентокостар* 6, светог 8.³⁵

По трећој и шестој песми Канона:

1. мали свети:

– по 3. песми: кондак, икос, *Слава*: седалан светог, *И њинѣ*: седалан Празника.

– по шестој песми: кондак и икос Празника.³⁶

2. свети са Полијелејем:

– по трећој песми: кондак и икос Празника, седалан светог, *Слава*, *И њинѣ*: Празника.

– по шестој песми: кондак и икос светог.

3. свети на 6 и свети са Полијелејем у исти дан:

– по трећој песми: кондак, икос, седалан светог, *Слава*: седалан светог са Полијелејем, *И њинѣ*: Празника.

– по шестој песми: кондак и икос Полијелејног светог (кондак Празника се изоставља).³⁷

³³ *Типик*, *Пентикостар*.

³⁴ *Типик*.

³⁵ *Типик*. Читање стихова недељом: Поимѣ Гдѣви почиње у Недељу Томину и траје кроз целу Педесетницу (*Пентикостар*).

³⁶ *Типик*, понедељак Томине седмице.

³⁷ *Типик*.

Катавасија:

1. од Васкрса до Оданија његовог: Васкрсна, сем:
 - а. на Преполовљење и на Оданије Преполовљења, када је: Катавасија Преполовљења.
 - б. у недељни дан и на сâмо Оданије Пасхе: Катавасија Спасовданска.
2. у Попразништву Спасовадне и на Оданије: Спасовданска.
3. на Спасовдан, у недељни дан 7. недеље, на Оданије Спасовадне, на Духове, Попразништво и Оданије му: Духовска.
4. У суботу уочи Духова: *Пентикостара*.

Честнѣишѹ

Пева се: од понедељка Томине недеље у седмичне дане до Оданија Духова.

Не пева се: у недељне дане (сем 7. недеље), на Преполовљење на Оданије, Спасовдан, Духове (прва два дана) и Оданије ових Празника.³⁸

Светилан:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

- Томине седмице: Светилан Празника, Слава: светог, И њиѣ: Празника други светилан.
- у Попразништву Преополовљења и Спасовадне: Светилан светог, Слава, И њиѣ: Празника
- ако свети нема светилан: Празника, Слава, И њиѣ: Празника.³⁹

³⁸ Типик.

³⁹ Пентикостар.

Б. СУБОТОМ:

– као под А.

В. НЕДЕЉОМ:

– Томине: Празника.

– Треће, Четврте и Шесте недеље: Светилан Пасхе, СЛАВА, И НЫНѢ: недеље *Пентикостара*.

– Пете недеље: васкрсан, СЛАВА: недеље, И НЫНѢ: Преполовљења.

– Седме недеље: Светилан васкрсан, СЛАВА: Отаца, И НЫНѢ: Спасовадне

Хвалитне стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Пентикостара* (до Оданија Пасхе).

2. свети с хвалитним стихирама: *Пентикостара* 3, светог 3, СЛАВА: светог, И НЫНѢ: *Пентикостара*.

3. свети са Полијелејем: *Пентикостара* 3, *СТІХОВНА ОЎТРЕННА*,⁴⁰ светог 3, СЛАВА: светог, И НЫНѢ: *Пентикостара*.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети: *Пентикостара*.

2. два мала света: *Пентикостара* 3, другог светог стихире са Господи *ВОЗВѢХЪ* 3.

3. свети са Полијелејем: *Пентикостара* 3, светог 3, СЛАВА: светог, И НЫНѢ: *Пентикостара*.

В. НЕДЕЉОМ:

1. све из *Пентикостара*.

2. свети са Бденијем: *Пентикостара* и светог, СЛАВА: *Пентикостара*, И НЫНѢ: *ПРЕБЛАГОСЛОВЕННА ЄСН*.

⁴⁰ Значи: за хвалитне се узимају стиховње стихире јер су празничне, Хвалитне су васкрсне.

Стиховње стихире:

Пентикостара, СЛАВА: светог (ако има), И НЫНѢ:
Пентикостара.

Славословље (седмичних дана)

– седмичних дана, кад је мали свети – Мало, без ТѢБѢ
СЛАВА ПОДОБѢТЪ.

– недељом и Празником – Велико Славословље.

Тропари:

Седмичних дана: као на Вечерњи, у седмици Томине недеље, Преполовљења и Оданија Пасхе, Вазнесења и Духова. Осталих седмица до Духова узима се на И НЫНѢ богородичан васкрсан по гласу тропара светог.

ЧАСОВИ:

Прѣидѣте, па одређена 3 псалма.⁴¹ Можда оних служби где се почиње са Хрїстоꙋ вѣскресе и Трисвѣтоꙋ пред псалмима, а које почињу без Трисветог: Хрїстоꙋ вѣскресе пред псалмима.

Тропари и кондаци:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: СЛАВА: Пентикостара, И НЫНѢ: часова.
2. у седмици Мироносица:
 - на Првом часу: Благошѣбръзныи ѿснѣфъ, И НЫНѢ: часа.
 - на Трећем часу: ѿгда снншѣлъ єси.
 - на Шестом часу: Мѣроноснцѣмъ жѣнамъ.
 - на Деветом часу: Благошѣбръзныи ѿснѣфъ, И НЫНѢ: часа.

⁴¹ Типик, Девети час уочи Томине недеље.

3. у Попразништву Преполовљења и Спасовадне: тропар Празника, **Њ њѣ**: часова.

4. свети са Полијелејем: Празника, **Слава**: светог, **Њ њѣ**: часова.

По Трисветоме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: кондак *Пентикостара*.

2. свети са Полијелејем: *Пентикостара* и светог наизменично (на једном часу – један, на другом – други).⁴²

Б. СУБОТОМ:

– као под А.

ИЗОБРАЗИТЕЉНА:

Кондаци:

1. мали свети: Празника (то јест, недеље *Пентикостара*).

2. свети са Полијелејем: тропар светог, **Слава**, **Њ њѣ**: Празника.

ЛИТУРГИЈА

Ако ће бити Литургија, на њој ће се узети Изобразитељни псалми и Блажена.

Ако неће бити Литургија, на Часовима тропар Празника, или васкрсан, **Слава**, тропар Светога, **Њ њѣ** богородичан часова. По Трисветом кондак Празника на сваком часу (кондак малог светог не узима се).

Ако је свети с Полијелејем, кондак Празника на једном, кондак светог на другом часу.⁴³

⁴² *Типик*.

⁴³ *Типик*, Москва 1954. год, стр. 447а.

Изобразитељна је са псалмима и стиховима Блаженства, Символом вере, Ћлави, ѡстави, Трисвето, кондак Празника.⁴⁴

Ако је свети с Полијелејем: кондак светог, Слава, И њиѣ Празника.⁴⁵

Свештеник и ђакон пред Литургију: Хрїстоꙋ воскресе трипут, Слава въ вѣшнихъ Бѡгу двапут, Господи, оустнѣ мои једанпут.

По почетном возгласу: свештеник пева: Хрїстоꙋ воскресе трипут (трећи пут до половине, другу половину пева народ). Овако бива до Оданија Пасхе.

Изобразитељни псалми почињу у Недељу Томину.⁴⁶

БЛАЖЕНА

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Пентикостара* (недеље) песме по реду на 6 (недељом трећа и шеста песма, понедељком прва, уторком четврта песма Канона, итд.⁴⁷

2. ако јесветом наведена песмана *Блажѣни: Пентикостара* редовна 4 и светог трећа песма на 4.⁴⁸

Б. СУБОТОМ:

— као под А.; само ако свети има *Блажѣна*, онда: *Пентикостара* девета песма на 4, и светог шеста песма на 4.⁴⁹

⁴⁴ *Пентакостар.*

⁴⁵ *Часослов*, Москва 1980, стр. 119.

⁴⁶ *Пентикостар.*

⁴⁷ *Типик.*

⁴⁸ *Типик.*

⁴⁹ *Типик.*

Тропари и кондаци по Входу:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

– Томине недеље:
– тропари: Запеча́танъ грѣбѣ, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног (ако има).

– кондаци: храма светог, Сла́ва: светог редовног, *И ны́нѣ:* Празника.

– (Храма Христовог тропар и кондак и Богородичин кондак не узимају се целе Педесетнице).⁵⁰

– Седмица Мироносица:

– Благоше́бръзныи ѿснѣѣ, ѿгда́ сннше́лѣ ѿсн, *Мѣроно́сцамаъ же́намаъ*, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног и другог редовног (ако има).

– кондаци: храма светог, Сла́ва: светог редовног (ако и други свети има кондак, онда његов кондак на Сла́ва, а први без Славе), *И ны́нѣ: Пентикостара: Ра́довати́сѣ мѣроно́сцамаъ (кро́мѣ гѣ́лѣ полѣ́лѣйнаго).*⁵¹

– осталих седмица:

тропари: васкрсан, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног (ако има).

кондаци: храма светог, Сла́ва: светог редовног, *И ны́нѣ: Пентикостара.*

– у попразништву Преполовљења и Спасовадне:

– тропари: Празника, храма Богородичног или храма светог, светог редовног (ако има).

– кондаци: храма светог, Сла́ва: светог редовног, *И ны́нѣ:* Празника.

Б. СУБОТОМ:

као под А.

⁵⁰ Пентикостар, понедељак Томине недеље.

⁵¹ Пентикостар, понедељак Недеље Мироносица.

Прокимен:

Прокимен, ѿлаллаѡа и причастан
– седмичних дана и суботом: Празника
Ако је свети са Бденијем: Празника и светог.⁵²
Апостол и Јеванђеље:

Апостол и Јеванђеље: најпре дана, па светог; тако и у суботу,⁵³ иако је свети са Бденијем.

Уместо Достојно

Ирмос девете песме до Оданија (сем на Преполовљење и Оданије му, кад се пева Ирмос девете песме Преполовљења).⁵⁴

На Спасовдан, Духове, Попразништво и Оданије им: њихов Ирмос девете песме.

У суботу уочи Духова: *Достојно ѣтъ.*

Уместо Вѣдѣхомъ свѣтъ

Христосъ воскресе једанпут до Оданија Пасхе. После тога до Оданија Спасовадне: тропар Спасовадне. У суботу уочи Духова: тропар Спасовадне или Глубинноу мудрости, Од Духова: *Вѣдѣхомъ свѣтъ.*

По Слава Твѣ, Христѣ Бже: Христосъ воскресе трипут, па Слава, ѿнынѣ.

А на другим службама – на Вечерњи и Јутрењи – није назначено пред Отпустом певање: *Христосъ воскресе.*⁵⁵

⁵² Свети Георгије.

⁵³ Типик.

⁵⁴ Пентикостар.

⁵⁵ Никољскиј, Пособије к изученију устава богослуженија Православнија цркви, Сант Петербург 1900, 640.

У Недељу Томину: зрѣ: вѣдѣти подобаетъ ѿкоѡ ѿ Неделѣ
 Доминѣ до ѡданїа праздника Пасце по начелномъ стихоу, по
 внигда рецѣи іерѣю: Благословѣнъ Богъ. Потомъ: Христосъ воскресе
 (трипут). Таже Пресвѣтаѡ Тронце ѿ Отче нашъ ѿ проче. Сице
 творимъ на всѣхъ трисвѣтѣхъ.

V

БЛАГОВЕСТИ

Знај: ако Благовести падну у који било дан сем суботе и недеље (до Цвети), служба је по чину изложеном у *Минеју* под 24. мартом.

ОСНОВНА ПРАВИЛА

А. АКО БЛАГОВЕСТИ ПАДНУ У СВЕТОЈ ЧЕТРДЕСЕТНИЦИ у постан дан (то јест, у који било дан седмице сем суботе и недеље):

Уочи Празника сем у недељу, служи се Литургија пређеосвећених дарова, на којој се по Великој јектенији катизма не узима.

– На *Господи воззвахъ*: стихире: *Триода* самогласна по двапут, подобне 3, Празника 5, *Слава*, *И ныне*: Празника. Вход. Прокимен *Триода*. Паримије *Триода* и Празника 3; потом: *Да исправитсѧ*.

Ако се не би служила Пређеосвећена литургија:

– На *Господи воззвахъ*: стихире: подобне *Триода* 3 и Празника 5, *Слава*, *И ныне*: Празника. Вход. Прокимен и Паримије *Триода*. Паримије Празника 3; и одмах *Сподоби Господи*; Јектенија. Стиховње: самогласне *Триода* 2 (писане на *Господи воззвахъ*), мученичан 1, *Слава*, *И ныне*: *Днесь радость* (са стиховњих Празника).

Тропар: Празника једанпут.

Јектенија, три велика поклона и Отпуст.

На трпези: уље и вино.

ПОВЕЧЕРЈЕ ВЕЛИКО:

По првом Трисветома: тропар Празника; по другом Трисветома: кондак Празника. По *Слава въ вышнихъ*: литијске стихире Празника, *Слава*, *И ныне*: *Благовѣстуетъ Гавріїлъ*.

Стиховње: Празника. На Освећењу хлебова: тропар Празника трипут. И даље Бденије (Јутрења) по обичају.

ЈУТРЕЊА:

На Бѡг Гѡсподѣ: тропар Празника трипут. По првој катизми: оба седална *Триода* (не гласа), без јектенија; по другој и трећој катизми: Мала јектенија и седални *Празника*. Полијелеј и остало Празника.

Канон Празника на 14; Катавасија Празника. Где има трипеснец: канон Празника на 6 и трипеснец на 8; Катавасија трипеснеца. Уместо *Величѣтѣ дѡша моѡ*: тропар 9. песме с празничним припевом и трипеснеца с припевом: *Слѡва Тѣбѣ, Бѡже наѡшѣ*.

Светилан и Хвалитне стихире Празника. Мало славословље. Стиховње *Триода*, *Слѡва*, *И њѡнѣ*: Празника. Благо *ѣстъ* једанпут; тропар Празника једанпут. Јектеније; на крају три велика поклона и Час први.

НА ДАН ПРАЗНИКА:

Литургија Светог Јована Златоуста почиње Вечерњем. Катизме нема. На Гѡсподн *воззѡхѣ*: стихире: *Триода* самогласна дана 2, подобне 3 (мученичан се не узима), Празника 3, Арханђела 3 (уз 11. стихиру припев: *Тѡроѡй ѡггелы*), *Слѡва*, *И њѡнѣ*: Празника. (Свештеник за то време чини Проскомидију.) Вход са Јеванђељем, *Сѡѣте тѣхѡй*, Прокимен и паримије дана, две паримије Празника (писане уочи Празника иза три редовне). Мала јектенија. Трисвето. Апостол и Јеванђеље Празника. Потом се наставља Литургија Златоустова. Уместо *Дѡстоѡно*: Ирмос Празника.

НА ДАН ПРАЗНИКА УВЕЧЕ: Повечерје мало.

Б. АКО БЛАГОВЕСТИ ПАДНУ У КОЈУ СУБОТУ ВЕЛИКОГ ПОСТА:

УОЧИ ПРАЗНИКА: на Господи ~~воззвахъ~~: као под А.; само после паримија дана узимају се свих пет паримија Празника; остало све као под А и на Јутрењи се не узима ништа из *Триода*, но све Празника (четверопеснец *Триода* узима се у четвртак претходни на Повечерју), и Славословље велико. Литургија Златоустова, с обичним почетком (не Вечерњом). Блажена од 3. и 6. песме канона Празника.

В. АКО БЛАГОВЕСТИ ПАДНУ У КОЈУ НЕДЕЉУ ПОСТА, НА КОЈИ ПОКРЕТНИ ПРАЗНИК И ОСТАЛЕ СЛУЧАЈЕВЕ: види у Марковим главама *Минеја* или *Триода*.

Пази: Ако Благовести падну до Лазареве суботе, празнују се три дана: дан Претпразништва, дан Празника и дан Оданија. Ако падну у суботу Лазареву, онда два дана: Претпразништво и Празник – без Оданија.

Падну ли на Цвети и у дане Велике и Светле недеље, онда само један дан, без Претпразништва и Оданија.¹

СУТРАДАН по Празнику Благовести, то јест на дан Оданија, празнује се Свети архангел Гаврило.

УВЕЧЕ на сам дан Благовести служба је већ Оданију Празника, и састоји се из Вечерње и Малог повечерја (ако је Вечерња била 25. марта није вршена у почетку Литургије) или само Малог повечерја (ако је Вечерња била 26. марта

¹ С. Булгаков, *Настољнаја књига*, Харков 1900, 123.

у почетку Литургије). Ако је 26. марта дан у који бивају велики поклони (то јест, ако није субота и недеља), то поклони уз молитву: Гóсподи њ Владыко бивају на Вечерњи и на Повечерју 25. марта.

На Јутрењи, уместо Бóгъ Гóсподъ, поје се ѿмѣна с тројичним тропарима.²

² Типик, 26. март, треће зрѣ; Никољски, Пособије..., 556.

VI

О ПОСТУ
ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

А. БОЖИЋНИ И ПЕТРОВСКИ ПОСТ:

а. понедељком, средом и петком: без уља и вина.

б. уторком и четвртком: уље и вино.

в. суботом и недељом: риба, уље и вино.

– Ако у понедељак, уторак и четвратк падне свети са Великим славословљем, разрешава се на рибу. У среду и петак, само уље и вино.

– На храмовног светог или светог са Бденијем, у среду и петак разрешава се риба.¹

– Од 20. децембра (искључно) не разрешава се риба ни суботом ни недељом.²

Б. ВЕЛИКИ ПОСТ:

а. понедељком Прве седмице не једе се; исто тако и у уторак; у среду, после Литургије пређеосвећених дарова, поставља се хлеб, јело од поврћа и укроп (топла вода) с медом. (По Евергетидском типiku, не једе се само први дан Чисте седмице, а у друге дане њене: хлеб, сочиво квашено водом, сирово зеље и поврће).³

б. суботом и недељом: разрешава се на уље и вино (У Хиландарском типiku и октоподе)

в. осталих седмица: пет дана сухоједење (без уља и вина)

г. на празник Првог и Другог обретења главе Претечине (24. фебруара) и Четрдесет мученика (9. марта): два јела са уљем и вином; ако падну у среду или петак: само вино, без уља. (Падну ли у који дан Прве седмице поста, служба им се преноси у Сирну недељу или Теодорову суботу.)

¹ Типик, гл. 33.

² Типик, гл. 48.

³ В. Ђоровић, *Списи Светог Саве*, 63.

д. на уље и вино разрешава се дан уочи Благовести и појутарје тог Празника (ако падну до б. недеље у уторак, четвртак, суботу и недељу), такође и четвртак Акатисне недеље (а у петак само на вино), но: *Внимáющѣи же спѣтїсѧ, воздѣржанїю прилѣжáтъ.*

ђ. на Лазареву суботу: икра.⁴

е. на Цвети: риба и вино.

ж. на Велики четвртак: јело с уљем и вино.⁵

з. на Велику суботу: вино.⁶

– Риба се разрешава на Благовести ако падну до Велике недеље; ако падну од Великог понедељка до Великог четвртка: на уље и вино; на Велики петак: само на вино; на Велику суботу: само диаклизма пред црквом,⁷ и на Цвети.

(Монах који својим лакомством разори свету Четрдесетницу једући рибу, сем Благовести и Цвети, да се не причести на Пасху; но да се каје друге две недеље уз 300 поклона дневно.)⁸

В. ГОСПОЈИНСКИ ПОСТ:

а. понедељак, среда и петак: сухоједење.

б. уторак и четвртак: кување без уља.

в. субота и недеља: уље и вино.

– на Преображење: риба.⁹

⁴ Типик, гл. 49.

⁵ Студијски типик: вино.

⁶ По грчким и црквенословенским Типицима, на Велику суботу, по отпусту Литургије даје се братији хлеба, по шест смокава или урми и чаша вина.

⁷ Типик Евергетидски.

⁸ Типик, гл. 32.

⁹ Типик, гл. 33.

Г. НА КРСТОВДАН И УСЕКОВАЊЕ: уље и вино, без рибе.¹⁰

Д. СРЕДА И ПЕТАК ПРЕКО ГОДИНЕ: као уз Петров пост (без уља и вина).

¹⁰ По српским рукописима: без уља – Дечански рукопис, *Требник* XVI ..., бр. 70.

VII

РАЗРЕШЕЊЕ ПОСТА ТОКОМ ГОДИНЕ

На Божић и Богојављење, кад падну у среду и петак: *Разрѣшаѣмъ оубѣ мѣрѣна мѣсо, монаси на сырѣ њ ѡнца, њ ѡдѣмъ оубѣ ѡ рѣтѣ хрѣтова по всѣ дни, до навечерѣа стѣгѣ бѣгѣвлѣнѣа.* Тада нема ни метанија ни у цркви ни у келијама.¹

НА БАДЊИ ДАН И КРСТОВДАН (уочи Богојављења) једу се укриси и пије чаша вина; а по Отпусту Вечерње једе се са уљем. То се свакако односи кад ови дани падну у суботу и недељу, јер иначе Литургија почиње Вечерњом.

У ПЕТАК ПРЕД БОГОЈАВЉЕЊЕ, кад оно падне у недељу и понедељак, врше се Царски часови, *Ѣ въ тоѣ дѣнь ѡдѣмъ сырѣ њ ѡнца.*²

Кад Божић падне у недељу и понедељак, Царски часови се врше у петак, па је пост на води. Литургија тада не бива никаква.

СЕДМИЦЕ О МИТАРУ И ФАРИСЕЈУ (због јерменског арцивуријевог поста – због разорења Ниниве) разрешавају се мирјани на месо: *Ѣ ѡже монаси на кѣждѣ дѣнь, се же въ срдѣ ѡ пѣтѣкѣ, вкѣшаѣмъ сырѣ њ ѡнца, въ ѡ-ѣ часѣ.*³

СИРОПУСНЕ НЕДЕЉЕ (због Тетрадита и Јаковита) разрешава се на сир и јаја средом и петком – но једанпут на дан, по Вечерњи.⁴

СВЕТЛЕ И ДУХОВСКЕ СЕДМИЦЕ разрешавају се мирјани на месо, монаси на сир и јаја.⁵

¹ Типик, гл. 48.

² Типик, гл. 48.

³ Типик, гл. 49.

⁴ Типик, гл. 49.

⁵ Типик, гл. 49.

ПОНЕДЕЉКОМ, СРЕДОМ И ПЕТКОМ ЦЕЛЕ ПЕДЕ-
СЕТНИЦЕ разрешава се на уље и вино.⁶

У СРЕДУ ПРЕПОЛОВЉЕЊА, СРЕДУ ОДАНИЈА
ПАСХЕ и ПРАЗНИК СВЕТОГ ЈОВАНА БОГОСЛОВА (8.
мај), кад падну у среду и петак, разрешава се на рибу.⁷

ПЕТРОВДАН И ВЕЛИКА ГОСПОЈИНА, кад падну у
среду и петак, разрешавају се на рибу, вино и уље.⁸

СРЕДОМ И ПЕТКОМ ВАН ПОСТА, кад падне свети
са Великим славословљем, свакако да се разрешава на
уље и вино (док се тако разрешава уз Божићни пост); а са
Полијелејем, и на рибу.

⁶ Типик, гл. 33.

⁷ Типик, гл. 33.

⁸ За Велику Госпојину Типик наводи: и ако падне у понедељак, да се
мирјани разрешавају на месо, сир и јаја; а монаси само на рибу и вино.

О ДВАНАЕСТОДНЕВИЈУ

„Блажењејшег митрополита кир Марка Ефеског, о Празнику Просвећења (Богојављења), односно Дванаестодневију: да као што смо примили од отаца наших, тако држимо у свим нашим црквама, те разрешавамо цело дванаестодневије – сем последњег дана који је наврчје (...), јер у њега постимо ако падне и у суботу и у недељу према правилу Теофиловом. Осим њега, као последњег и дванаестог дана Празника, разрешавамо и ако буде среда и петак. А петак у који се певају тропари часова и Девети час са Вечерњом нисмо дужни постити, пошто је у Дванаестодневију. А онај који указује на Девети час и Вечерњу, нека се сети да и у среду и петак Сирне (седмице) појемо Девети час и Вечерњу, али не мање једемо сир и јаја.“¹

ВЪ ДВАНАДЕСАТИХЪ ЖЕ ДНІН ПО ХРѢТОВѢ РЖТВѢ, И ВЪ СЕДМИЦѢ ПЕНТИКОСТНѢ, И ВЪ СЕДМИЦѢ ПРѢЖДЕ МЕСОПЪСНѢ, И ВЪ СЕДМИЦѢ СЫРНѢ, И СВѢТЛЮЮ РАЗДРѢШАЕМЪ И ВЪСЕ. ВЪ СРѢДѢХЪ ЖЕ И ПЕТЦѢХЪ ВСЕЙ ПАДЕСАТИЦИ, МАСЛО И ВІНО ТОЧІЮ.

Зри: Подобаетъ вѣдѣти и се ѡкш въ попраздньствѣи бладинїхъ прѣздникъ единою ѡденїѣ не творимъ, нъ ѡмы двѣць, и пїѣмъ вїно.²

¹ Грчки *Минеј*, 6. јануар по освећењу вода, стр. 79, издање Апостолики Диякониа, Атина 1970.

² *Псалтир с посљедованијем*: Винценца Вуковића, Венеција 1546. година.

ЛИТЕРАТУРА:

Поред богослужбених књига: *Минеја, Октоиха, Триода, Псалтира, Паримеја, Ирмологија* и других, за писање овог Типика користио сам и следеће књиге:

Тѣпиконъ, сіестъ оуставъ, Москва, Сѣнодальная Тѣпиграфіа, 1865.

Кратко изображение церковнаго устава, Москва 1866.

Архиепископ Вениамин, *Новая скрижаль или пополнительное объясненіе о церкви, о литургіи и всѣхъ службахъ и оутваряхъ церковныхъ*, Москва 1803.

Константинъ Никольскій, *Пособіе къ изученнію Устава богослуженія православной Церкви*, С.-Петербургъ 1894.

С. В. Булгаков, *Настольная книга для священно-церковно-служителей*, Типографія Кіево-Печерской Успенской Лавры, Кіевъ 1913.

ВЕЛИКИ ТИПИК (Устав црквени), саставио протојереј Василије Николајевић, треће издање, Сремски Карловци 1929.

ВЕЛИКИ ТИПИК (Устав црквени), саставио протојереј Василије Николајевић, IV, исправљено и допуњено издање, Београд, 1984, Издавач: Свети архијерејски синод Српске православне цркве.

МАЛИ ТИПИК, приредио Милан Мратинковић, Београд 1959. Издање Свети архијерејски синод СПЦ.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА или Наука о богослужењу Православне источне цркве, први опћи део, изradio презвитер др Лазар Мирковић, Сремски Карловци, 1918.

САДРЖАЈ:

<i>Патријарх српски Иринеј – Реч уз ово издање</i>	<i>5</i>
<i>Уводно слово – Патријарх српски Павле</i>	<i>7</i>
ОПШТЕ ПРИМЕДБЕ	11
I ОД НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ ДО ВЕЛИКОГ ПОСТА	19
II ВЕЛИКИ ПОСТ	65
III ОД ЛАЗАРЕВЕ СУБОТЕ ДО ВАСКРСА	91
IV ОД ТОМИНЕ НЕДЕЉЕ ДО НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ	101
V БЛАГОВЕСТИ	121
VI О ПОСТУ ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ	127
VII РАЗРЕШЕЊЕ ПОСТА ТОКОМ ГОДИНЕ	133
О ДВАНАЕСТОДНЕВИЈУ	137
Литература	139

САБРАНА ДЕЛА ПАТРИЈАРХА ПАВЛА
ОПШТИ ТИПИК

Приредили:

Протојереј-ставрофор Владимир Вукашиновић
Монах Давид Перовић
Градимир Станић

Уредник Издавачког фонда

Протојереј-ставрофор
Владимир Вукашиновић

Издавач:

ИЗДАВАЧКИ ФОНД
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
АРХИЕПИСКОПИЈЕ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКЕ
11000 Београд, Краља Петра Првог 5
Тел: (011) 30 25 105; Факс: (011) 32 81 884
www.izdavackifond.rs
e-mail: izdavackifond@spc.rs

За издавача:

Зоран Вучић

Ликовно-графички уредник:

Јован Жељко Рајачић

Коректура:

Градимир Станић

Штампа:

Штампарија Српске патријаршије
Београд, Краља Петра Првог 5
Тел: (011) 30 25 106
e-mail: stamparija@spc.rs

Тираж: 2.000 примерака

Београд, 2010.

ISBN 978-86-84799-45-8

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.2-532.2(035)

ПАВЛЕ, српски патријарх, 1914-2009

Општи типик : преко целе године /
патријарх српски Павле. - Београд : Издавачки
фонд Српске православне цркве Архиепископије
београдско-карловачке, 2010 (Београд : Српска
патријаршија). - 137 стр. ; 21 см. -
(Сабрана дела патријарха Павла ; књ. 6)

Тираж 2.000. - Стр. 5-6: Реч уз ово издање /
патријарх српски Иринеј. - Напомене и
библиографске референце уз текст. -
Библиографија: стр. [139].

ISBN 978-86-84799-45-8

COBISS.SR-ID 176044300